

VIII. évfolyam, 1. szám, 2015

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél
VIII. évfolyam, 1. szám, 2015

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Domán Csaba
doman.csaba@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36) 1 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Területalapú támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok	6
Piaci és egyéb támogatások	8
Nemzeti támogatások.....	9
Kiegészítő táblák.....	11
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	12
Állattenyésztési támogatások.....	12
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	14
A kertészet ágazat támogatása	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	15
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hiteligazdálkodása	16
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	20
MFB-hitelprogramok.....	21
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	23
Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	24
Növekedési Hitelprogram (NHP)	25
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	29
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	32
EU-referenciakamatláb	32
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	34
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége	36
Kiegészítő táblák.....	37
1. számú melléklet.....	38

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások címén 2014-ben 730,5 milliárd forintot használtak fel uniós és hazai forrásokból, 44,4 milliárd forinttal többet, mint 2013-ban (1. táblázat).

A kifizetések 53,5 százalékát tették ki a SAPS- és a hozzá kapcsolódó elkülönített és különleges támogatások, 35,6 százalékuk kapcsolódott a vidékfejlesztési intézkedésekhez és a Halászati Operatív Programhoz. A

nemzeti támogatások aránya 7,6 százalék volt, a piaci és egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatásoké pedig 3,3 százalék.

Az FM fejezetén kívül szerepel, de az agrártámogatásokhoz kapcsolódik a mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedéki adó visszatérítése. Az adókedvezmény összege 2014-ben 28,2 milliárd forint volt.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások teljesülése

Jogcím	millió HUF	
	2013	2014
I. SAPS- és a hozzá kapcsolódó elkülönített és különleges támogatások	377 434	390 696
II. Vidékfejlesztési támogatások és HOP	209 581	260 169
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	207 815	258 326
<i>I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása</i>	84 747	100 398
<i>II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése</i>	79 355	83 979
<i>III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése</i>	24 541	39 637
<i>IV. tengely: Leader-intézkedések</i>	13 561	28 808
<i>Technikai segítségnyújtás</i>	5 611	5 503
Halászati Operatív Program	1 763	1 834
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	3	9
III. Piaci és egyéb támogatások	32 772	23 886
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	10 161	7 214
Agrárpiaci támogatások	22 611	16 672
Belpiaci intézkedések	18 490	16 668
<i>Ebből: Borászati ágazat támogatása</i>	8 441	9 843
Külpiaci intézkedések	153	4
Intervenciós költségek	3 968	–
IV. Nemzeti támogatások	66 336	55 760
Agrártámogatások mindösszesen	686 123	730 511
<i>A mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítés</i>	28 714	28 190

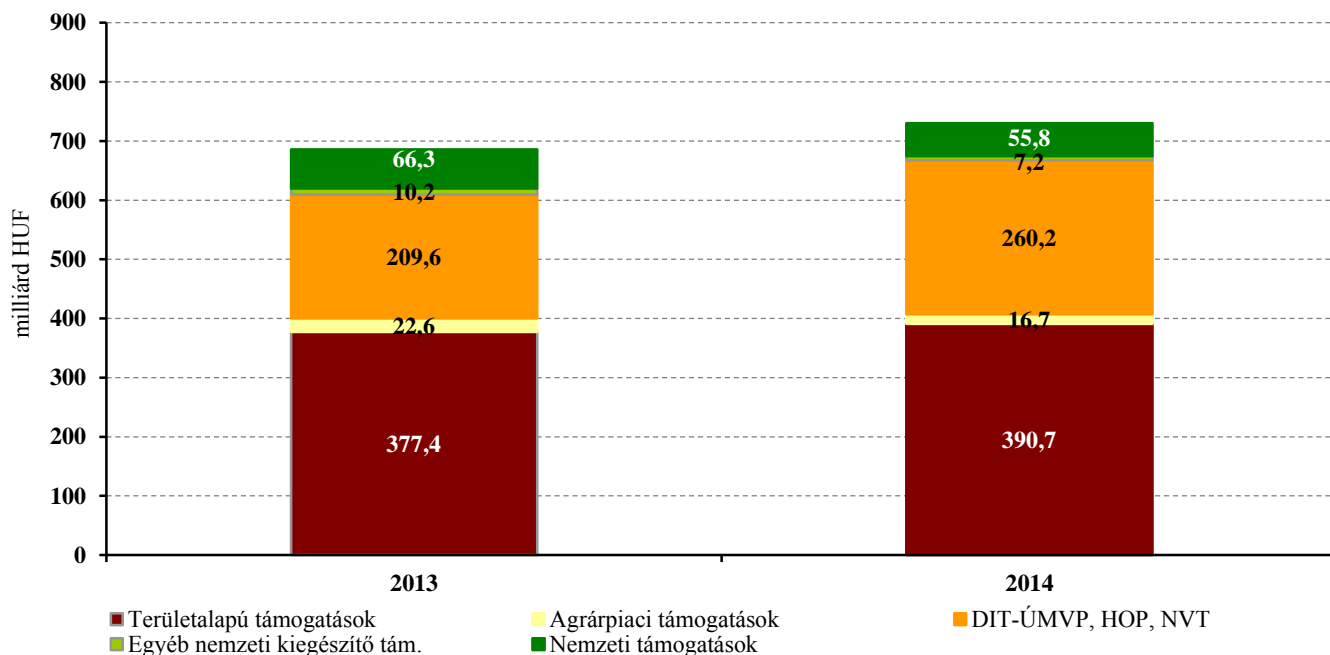
Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A nemzeti támogatások között 2013-ban még szerepeltek olyan jogcímek 11,1 milliárd forint értékben, amelyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen uniós programok árfolyam-különbözete, egyéb EU által nem térített kiadások, kvv-hitelezési program RKI visszafizetés), 2014-ben azonban már nem sorolták oda.

A 2014-ben folyósított agrártámogatások összege 6,5 százalékkal haladta meg az előző évben kifizetett összeget. A vidékfejlesztési programokra 24,1 százalékkal, 50,6 milliárd forinttal jutott több az egy évvel korábbihoz képest. A nemzeti támogatásoknál (figye-

lembe véve a 2014. évet megelőzően még odasorolt jogcímeiket) nagyságrendi változás nem történt, a terület-alapú támogatásokra folyósított összeg 3,5 százalékkal nőtt. Az agrárpiaci támogatások és az egyéb nemzeti kiegészítő támogatások összege elmaradt az előző évitől (1. ábra).

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2013–2014



Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A nemzeti támogatások között 2013-ban még szerepeltek olyan jogcímek 11,1 milliárd forint értékben, melyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen uniós programok árfolyam-különbözete, egyéb EU által nem térített kiadások, kvv-hitelezési program RKI visszafizetés), 2014-ben azonban már nem sorolták oda.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásoknak már csak 17,4 százaléka származott a nemzeti költségvetésből, 82,6 százalékat uniós források biztosították (2. táblázat). Ez az arány beleillik az EU-csatlakozás óta megmutatkozó tendenciába, miszerint mindinkább az uniós

források kerülnek előtérbe, a nemzeti támogatások súlya pedig csökken. Az uniós társfinanszírozású programok keretében megvalósult támogatások 26,7 százalékát nemzeti, 73,3 százalékát közösségi források fedezték.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2014

Forrás	2014. évi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	55 760	–	55 760
EU-társfinanszírozású támogatások	267 383	196 093	71 290
Közvetlen EU-kifizetések	407 368	407 368	–
Összesen	730 511	603 461	127 050

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

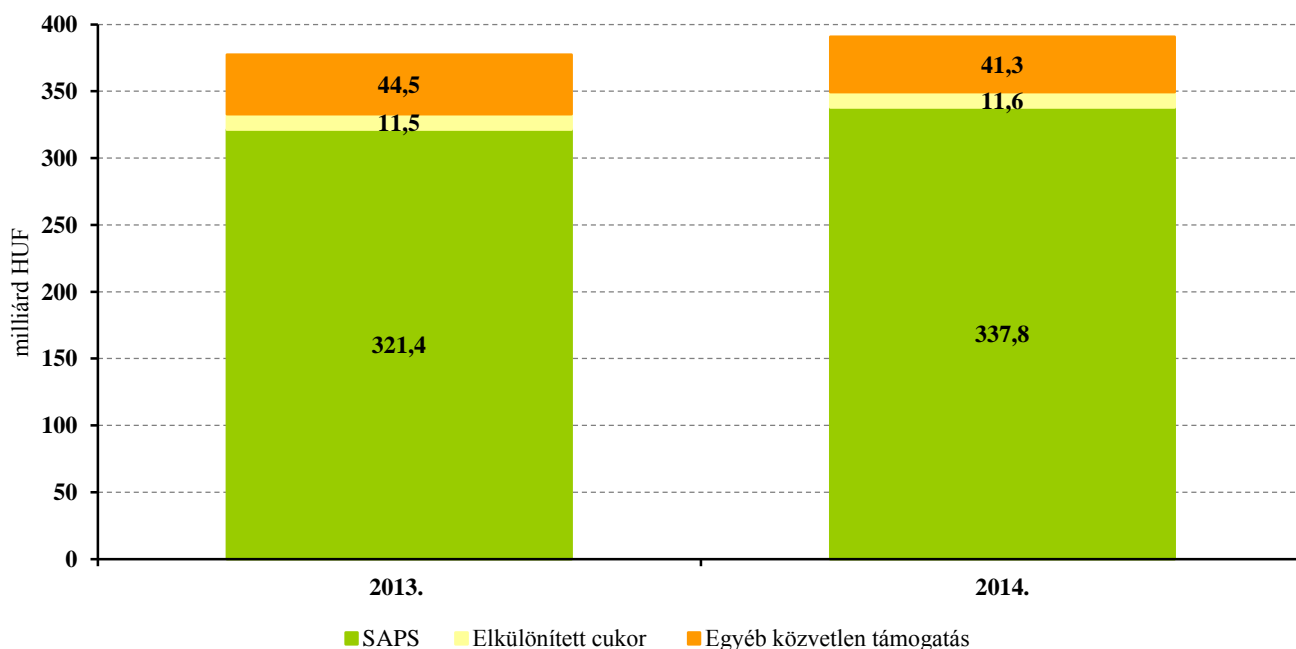
Területalapú támogatások

Az EU által 2014-ben folyósított 390,7 milliárd forint közvetlen termelői támogatásból a legtöbb kifizetés az egységes területalapú támogatás (SAPS) keretében történt. Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott támogatás összege 337,8 milliárd forint volt. Az adott naptári év kifizetése azonban mindig két gazdasági évet érint (az EMGA gazdasági év októbertől júniusig tart), mivel október 16. után 50 százalékos előleg teljesítésére van lehetőség. A 2014 első felében folyósított összeg (284,2 milliárd forint) a 2013. évi SAPS-keret második részletét, míg 53,6 milliárd forint a 2014-es gazdasági évhez kapcsolódó előleget jelenti (2. ábra).

A 73/2009/EK rendelet 68. cikkének felhatalmazása alapján Magyarország jogosult arra, hogy a SAPS-hoz kapcsolódóan különleges és elkülönített, valamint szerkezetátalakítási támogatásokat nyújtson. A tárgyévben

ezek az alábbiak voltak: különleges tejtámogatás, különleges rizstámogatás, zöldség-, gyümölcs- és dohány-szerkezetátalakítás, kérődző-szerkezetátalakítás, mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás, területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás, területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs támogatás, területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített bogyógyümölcs-támogatás és feldolgozóipari célú málna- és földieper-támogatás E támogatások kifizetése a tárgyév követő évben valósul meg, így a 2014. évi kifizetések a 2013. évi kérelmek alapján történtek. Az előbbiektől kivételt képez a különleges tejtámogatás, ahol a SAPS-hoz hasonlóan a tárgyévben előleg kifizetésére van lehetőség (6. táblázat).

2. ábra: Területalapú támogatások teljesülése



Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

Az uniós társfinanszírozással megvalósuló vidékfejlesztési és halászati programok 2014-ben 260,2 milliárd forint támogatás felhasználását tették lehetővé (3. táblázat). Az összeg 99,3 százaléka a Darányi Ignác Terv (korábban ÚMVP) intézkedéseire nyújtott fedezetet.

A DIT-ÚMVP keretében az EMVA társfinanszírozásával 258,3 milliárd forint kifizetése történt meg, melyből 63,6 milliárd forint volt a nemzeti forrás, 194,7 milliárd forint pedig az uniós forrás. Az intézkedéscso-

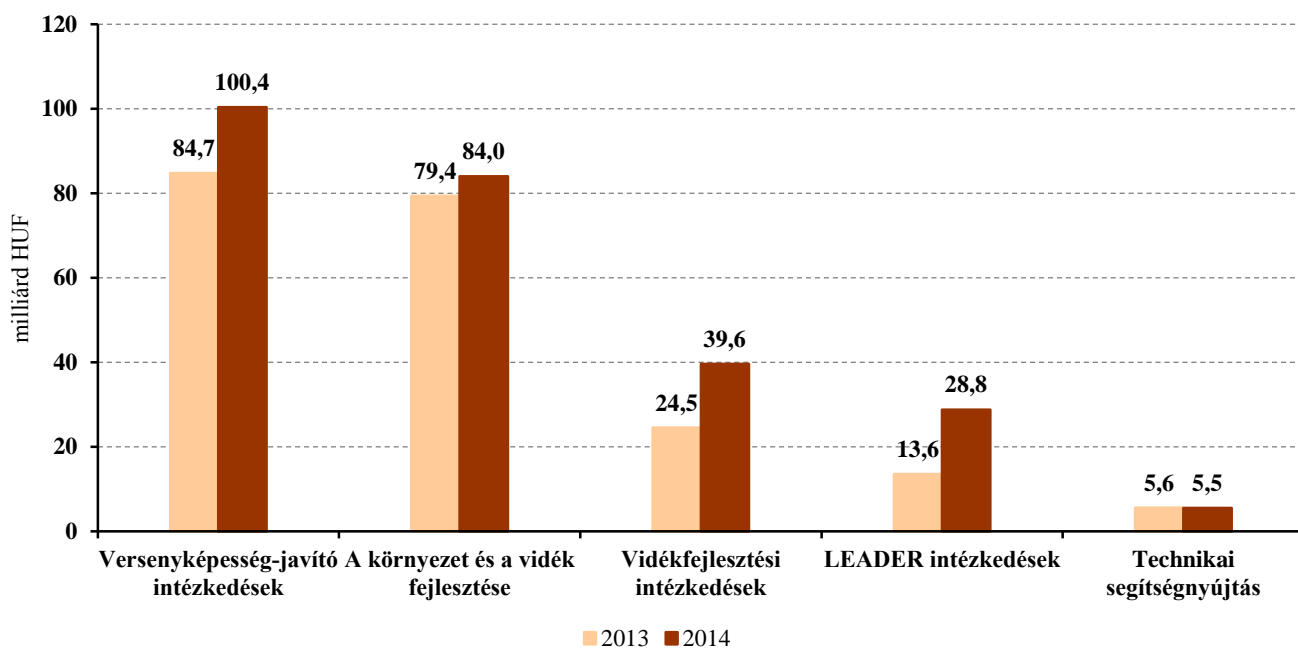
portokon belül meghatározó volt az I. és II. tengely aránya (38,9 és 32,5 százalék). Az I. tengely agrárágazat versenyképességét javító beruházási támogatásai közül az állattartó telepek korszerűsítéséhez és a kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtandó támogatások összege volt a legjelentősebb. A II. tengely nyújt keretet a környezet és a vidék fejlesztése céljából hosszabb időszakot átfogó területalapú támogatásokra, melyek 62,6 százaléka az agrár-környezetgazdálkodás jogcímhez kapcsolódott.

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások teljesülése, 2013–2014**

	millió HUF	
Jogcím	2013	2014
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)	207 815	258 326
I. tengely: A mezőgazdaság és az erdészeti ágazat versenyképességének javítása	84 747	100 398
II. tengely: A környezet és vidék fejlesztése	79 355	83 979
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	24 541	39 637
IV. tengely: Leader-intézkedések	13 561	28 808
Technikai segítségnyújtás	5 612	5 503
Halászati Operatív Program	1 763	1 834
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	3	9
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	209 581	260 169

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

3. ábra: A Darányi Ignác Terv-Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kifizetései, 2013–2014

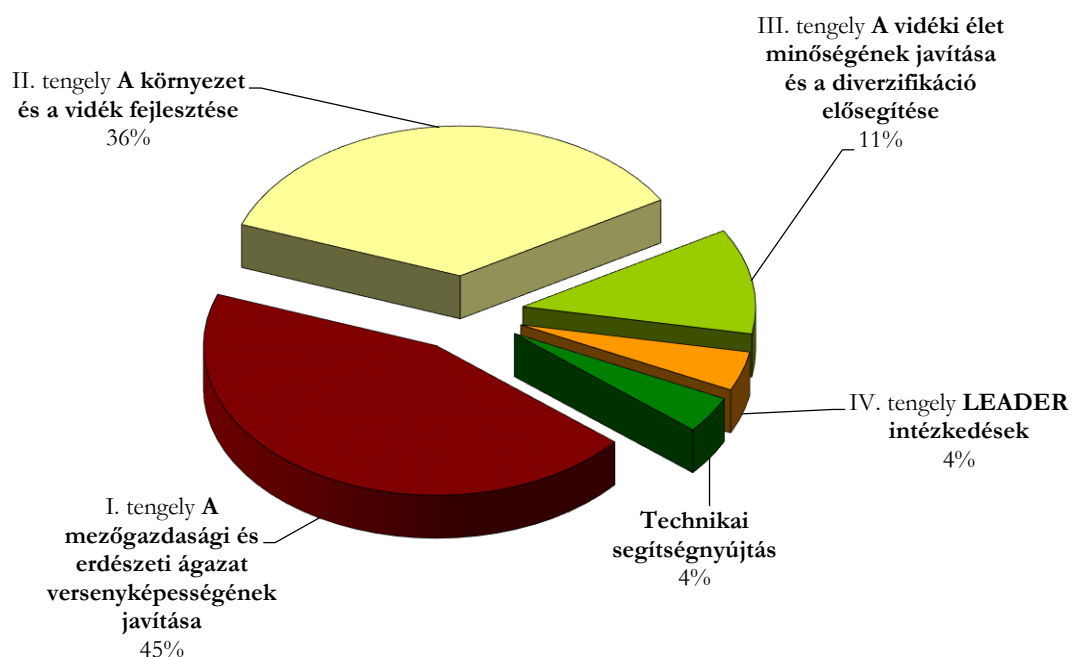


Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A DIT-ÚMVP intézkedéseire 2007–2013 között rendelkezésre álló teljes forrásnak 2014. december 31-ig 89,3 százalékát, 1312,6 milliárd forintot használták fel. Az uniós szabályozás értelmében a lekötések kifizetése a 2013-at követően még további két évig lehetséges.

A DIT-ÚMVP eddigi összes kifizetésének negy-ötöde az I. és II. tengelyhez kapcsolódott: 44,5 százaléka szolgálta a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítását, 36,0 százaléka pedig a környezet és vidék fejlesztésére irányult (4. ábra).

4. ábra: DIT-ÚMVP kifizetések tengelyenként, kumulált adatok, 2007–2014



Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

Agrárpiaci támogatásokra 2014-ben 23,9 milliárd forintot fizettek ki. Ebből 16,7 milliárd forint származott uniós forrásból, amelyet az uniós társfinanszírozással működtetett intézkedések esetében hazai költségvetésből 7,2 milliárd forint egészített ki (4. táblázat).

Az agrárpiaci támogatásokon belül nagyságrendjét tekintve kiemelkedő a szőlő-, borágazat 9,8 milliárd forintos támogatása. Az intézkedések ötéves nemzeti támogatási program keretein belül valósulnak meg, az Európai Unió közös piacszerzése alapján. Kiadásait teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap fedezi. A támogatások háromnegyede, 7,3 milliárd forint a szőlőültetvények szerkezetátalakítását és átállítását szolgálta, további 20,5 százalék borászati gépek és

berendezések beruházásához kapcsolódott. Borászati melléktermékek lepárlására 332,2 millió forint, a borok promóciójára 175,1 millió forint kifizetése történt meg.

A külpiaci intézkedések keretében szarvasmarhaexport-támogatásra 4,4 millió forintot fizettek ki.

A nemzeti kiegészítő támogatással működő programok keretében 6,8 milliárd forint folyósítása történt meg uniós forrásból, ami a belpiaci támogatások között szerepel. Ehhez társult – ahogy azt korábban már említettük – 7,2 milliárd forint hazai forrásból finanszírozott kifizetés, vagyis összesen 14,0 milliárd forint támogatáshoz jutottak a gazdák.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2014**

	millió HUF
Jogcím	2014
Agrárpiaci támogatások	16 672
Belpiaci intézkedések	16 668
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	6 825
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	687
<i>Iskolatej Program</i>	599
<i>Iskolagyümölcs Program</i>	1 222
<i>Egyes speciális szövetkezesek támogatása</i>	3 384
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	933
Borászati ágazat támogatása	9 843
<i>Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>	7 320
<i>Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésének támogatása</i>	2 016
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő lepárlásának támogatása</i>	332
<i>Borok promóciója</i>	175
Külpiaci intézkedések	4
<i>Baromfi és baromfihús exporttámogatása</i>	0
<i>Élő marha és marhahús exporttámogatása</i>	4
<i>Tojásexport</i>	0
Intervenciós költségek	-
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	7 214
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	687
Iskolatejprogram	2 794
Iskolagyümölcs-program	1 498
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	1 686
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	549
Összesen	23 886

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Nemzeti támogatások

Nemzeti támogatások címén 2014-ben 55,8 milliárd forintot fizettek ki (5. táblázat). A nemzeti forrásból finanszírozott támogatások jelentős hányadát tették ki a folyó kiadások és jövedelemtámogatások. Ezen belül meghatározó volt az állatjóléti támogatás, amelynek keretében 8,9 milliárd forint jutott a sertéstenyésztőknek, 8,4 milliárd forint pedig a baromfitartóknak. Másik jelentős jogcím az uniós finanszírozású közvetlen támogatásokhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás (ÁNT), amely a kiegészítő nemzeti támogatást (top-up) váltotta fel. A top-up célja a mezőgazdasági termelők

esélyegyenlőségének javítása volt mindaddig, amíg a közvetlen támogatások nem érték el a régi uniós gazdálkodók támogatási szintjét. A top-up támogatás 2013-tól már nem hirdethető meg, hanem az Európai Parlament és a Tanács 671/2012/EU rendelete alapján átmeneti nemzeti támogatás nyújtható azon ágazatok esetében, amelyek 2012-ben top-upban részesültek. Az átmeneti nemzeti támogatások összege az anyakecske- és anyajuh tartás de minimis támogatásával együtt 2014-ben 13,4 milliárd forint volt (6. táblázat).

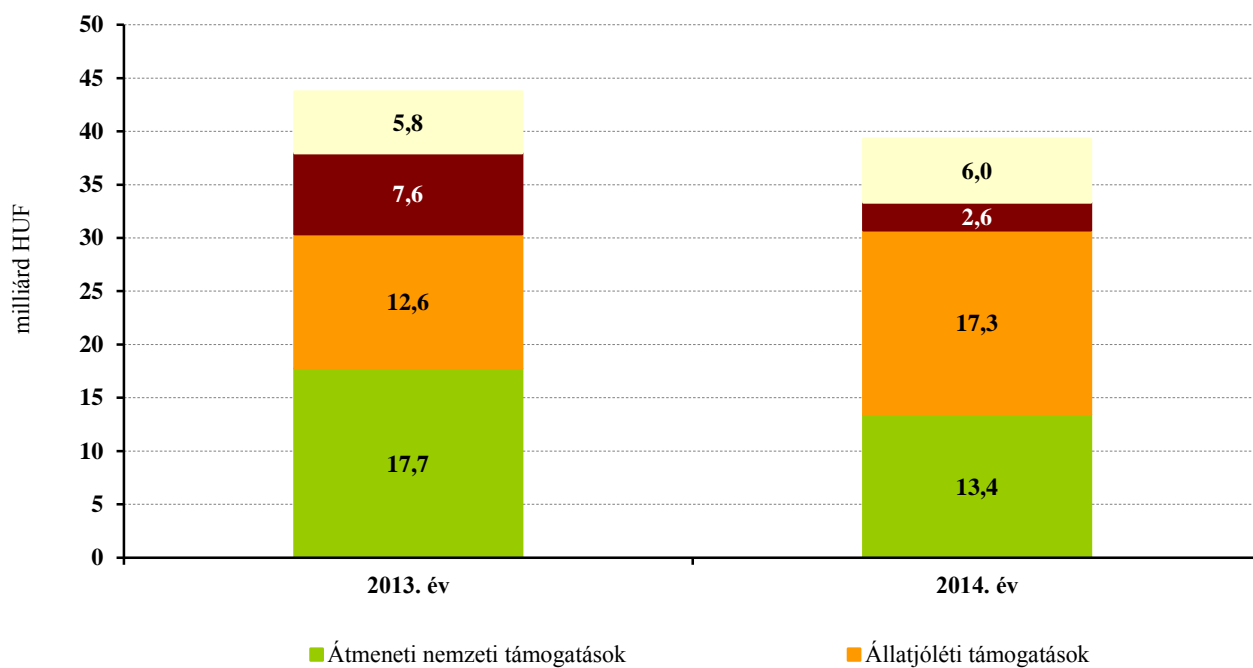
5. táblázat: **Nemzeti támogatások teljesülése, 2014**

	millió HUF	
Jogcím	2013	2014
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	44 000	46 057
<i>ebből: Átmeneti nemzeti támogatások</i>	<i>17 742</i>	<i>13 413</i>
<i>Állatjóléti támogatások</i>	<i>12 619</i>	<i>17 314</i>
<i>Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése</i>	<i>5 775</i>	<i>5 960</i>
<i>Állatihulla-elszállítás és -ártalmatlanítás támogatása</i>	<i>1 835</i>	<i>2 604</i>
<i>Cukorrépa-termelők nemzeti kiegészítő támogatása</i>	<i>1 956</i>	<i>1 982</i>
<i>Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)</i>	<i>255</i>	<i>259</i>
<i>Biztosítási díjtámogatás a mezőgazdaságban</i>	<i>222</i>	<i>1 329</i>
<i>Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díj támogatása</i>	<i>1 499</i>	<i>1 803</i>
<i>Mezei őrszolgálat</i>	<i>356</i>	<i>569</i>
Nemzeti agrárkárenyhítés	7 592	2 611
Tanyafejlesztés	1 620	2 488
Egyéb nemzeti támogatások	13 124	4 604
Nemzeti támogatások	66 336	55 760
<i>A mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítés</i>	<i>28 714</i>	<i>28 190</i>

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A nemzeti támogatások között 2013-ban még szerepeltek olyan jogcímek 11,1 milliárd forint értékben, amelyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen uniós programok árfolyam-különbözete, egyéb EU által nem térített kiadások, kkv-hitelezési program RKI visszafizetés), 2014-ben azonban már sorolták oda.

5. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2013 és 2014



Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kiegészítő táblák

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások tárgyévi teljesülése részletesen**

	millió HUF	
Jogcím	2013	2014
Közvetlen támogatások	377 434	390 696
Egységes területalapú támogatás (SAPS)	321 418	337 765
Elkülönített cukor	11 538	11 639
Elkülönített bogyós gyümölcs	110	113
Elkülönített zöldség-gyümölcs	1 300	1 291
Feldolgozóipari célú málna- és földieper-támogatás	0	1
Különleges tejtámogatás	19 189	13 326
Különleges rizstámogatás	354	365
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	658	3 895
Kérődző-szerkezetátalakítás	13 444	12 755
Zöldség-, gyümölcs-, dohány-szerkezetátalakítás	9 423	9 544
ÁNT – Átmeneti nemzeti támogatások	19 092	13 413
Anyajuh-támogatás – termeléshez kötött	280	13
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	235	133
Anyatehén-támogatás – termeléshez kötött	3 699	3 033
Húsmarhatartás-támogatás – termeléstől elválasztott	1 919	1 889
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	549	480
Tejtámogatás – termeléstől elválasztott	8 279	4 733
Virginia dohány – termeléstől elválasztott	979	978
Burley dohány – termeléstől elválasztott	144	142
Héjas gyümölcs – termeléshez kötött	99	104
Anyajuh de minimis támogatás	1 303	1 616
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatás	–	236
Anyakecske de minimis támogatás	47	56
Egyéb, előző gazdasági évekre meghirdetett jogcímekre kifizetett összeg	1 560	–
Összesen	396 526	404 110

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja bemutatni az egyes ágazatok részese-
dését a 2014. évi agrár- és vidékfejlesztési támogatások-
ból. Az állattenyésztésen belül a jogcímek
alágazatonkénti felosztása nem minden esetben volt
megvalósítható, ezért pontos arányokról nem beszélhe-
tünk. A kérdéses jogcímek a 7. táblázatban az egyéb

jogcímek között szerepelnek. Szintén több ágazatot
érint a SAPS-támogatás, amelyből részesülhetnek szán-
tóterületek, állandó gyepterületek, állandó kultúrák,
konyhakertek, tehát a szántóföldi növénytermesztők
mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazatok is.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztés ágazatban gazdálkodók 2014-ben
134,1 milliárd forint agrár- és vidékfejlesztési támoga-
tásban részesültek, ami az összes támogatás 18,4 száza-
léka. A kifizetés 12,5 milliárd forinttal haladta meg az
előző évit.

Az egyes alágazatokon belül jelentős összegű támo-
gatás jutott a szarvasmarhatartókhoz, annak is túlnyomó
része a tejágazatot szolgálta. A legtöbb kifizetés a kü-
lönleges tejtámogatás jogcímen történt, 13,3 milliárd
forint, ami EU által közvetlenül folyósított támogatás.
Ezenkívül társfinanszírozás keretében EMVA tejágazat
állattóléti és iskolatejprogramhoz kapcsolódó támoga-
tást kaptak a gazdák, és az átmeneti nemzeti támogató-
sokból nemzeti tejtámogatást, összesen 15,5 milliárd fo-
rint értékben. A húsmarhatenyésztők 5,4 milliárd forint
átmeneti nemzeti támogatásban részesültek három jog-
cím keretében: húsmarha-támogatás (hízott bika), anya-
tehen-támogatás és extenzifikációs támogatás (bizo-
nyos állatsűrűséghez kapcsolódva, az EU-szabályozás-
nak megfelelően). Emellett a 2014-ben folyósított 12,8
milliárd forint kérődző-szerkezetátalakítás jogcím je-
lentős része is az ágazathoz került.

A sertéságazat az uniós forrásokból nem részesül, tá-

mogatása teljes egészében a hazai költségvetésből való-
sul meg. Állattóléti támogatások jogcímen, melynek
célja az uniós előírásokon túlmutató állattóléti kötele-
zettségvállalás ellentételezése, a sertésartók 8,9 milli-
árd forintot vehettek igénybe. A 2012-ben indult sertés-
stratégia keretén belül két támogatási konstrukciót hir-
dettek meg, kifizetése pedig 2014-ben valósult meg: a
sertésfeldolgozást végző élelmiszer-feldolgozók ré-
szére nyújtott de minimis támogatás, valamint a hazai
genetikai alapok fejlesztésére, a törzskönyvezés, a telje-
sítményvizsgálatok és a mesterséges termékenyítés
technikai hátterének fejlesztésére nyújtott de minimis
támogatás. Ezen intézkedésekre (amelyek nem termelői
támogatások) 1,3 milliárd forint kifizetés valósult meg.

A baromfiágazat támogatásában meghatározó jelen-
tőségű az állattóléti támogatás, amelynek keretében
nemzeti forrásból 8,4 milliárd forintot folyósítottak a
gazdáknak. Szintén nemzeti forrásból 1,6 milliárd forint
értékben vettek igénybe támogatott állat-egészségügyi
szolgáltatásokat.

A juh- és kecskeágazat 2,1 milliárd forint átmeneti nem-
zeti támogatásban részesült, valamint uniós forrás nyúj-
tott keretet a kérődző-szerkezetátalakítás jogcímre (7.
táblázat).

7. táblázat: **Az állattartóknak folyósított támogatások, 2014**

	millió HUF
Jogcím	2014
Szarvasmarha	34 224
Tejágazat	28 818
EMVA – Tejágazat állatjólét	7 366
Nemzeti tejtámogatás	4 733
Iskolatejprogram	3 392
Különleges tejtámogatás	13 326
Húsmarhatartás	5 407
Anyatehén-termeléshez kötött	3 033
Húsmarhatermeléstől elválasztott	1 889
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása	480
Szarvasmarhaexport	4
Sertés	10 238
Állatjóléti támogatás	8 900
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	1 335
Baromfi	10 024
Állatjóléti támogatás	8 414
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	1 582
EMVA baromfitelepek korszerűsítése	31
Juhok, kecskék	2 055
Anyajuh-támogatás	13
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	133
Anyajuh de minimis támogatása	1 616
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	236
Anyakecske de minimis támogatása	56
EMVA – juhok és kecskék elektronikus jelölése	0
Egyéb jogcímek	77 585
Kérődző-szerkezetátalakítás	12 755
Állattenyésztési feladatok	987
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	4 378
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	2 604
Állat- és növénykártalanítás (felülről nyitott előirányzat)	1 633
EMVA állattartó telepek korszerűsítése ÁTK	52 331
Őshonos mezőgazdasági állatfajták tenyésztésben történő támogatása	1 416
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	1 481
Összesen	134 126

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztőknek folyósított támogatások meghatározó része közvetlen uniós támogatás volt. A legjelentősebb ezek közül a SAPS-támogatás, amelynek összege 337,8 milliárd forint volt. A dohánytermesztők 1,1 milliárd forint átmeneti nemzeti támogatást kaptak és szerkezetátalakítás címén uniós for-

rásból is részesültek. Nemzeti forrásból 2,3 milliárd forint került kifizetésre növényegészségügyi vizsgálatok, szárított takarmány de minimis támogatás és cukorrépa termelők nemzeti kiegészítő támogatása jogcímenen. Ezen túlmenően mezőgazdasági gépbeszerzéshez és öntözéshez is kaptak támogatást a növénytermesztők (8. táblázat).

8. táblázat: **A szántóföldi növénytermesztőknek folyósított támogatások, 2014**

Jogcím	millió HUF
	2014
SAPS	337 765
Elkülönített cukor	11 639
Különleges rizstámogatás	365
Növény-egészségügyi vizsgálatok támogatása	59
Szárított takarmány <i>de minimis</i> támogatása	217
Virginia dohány – termeléstől elválasztott	978
Burley dohány – termeléstől elválasztott	142
Dohány-szerkezetátalakítás	9 544
Cukorrépa-termelők nemzeti kiegészítő támogatása	1 982
EMVA – szárítók támogatása	254
Összesen	362 945

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A SAPS-kifizetésekből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazatok is részesültek, az ágazatok közötti megoszlást nem áll módunkban közölni. A dohány-szerkezetátalakítás a zöldség- és gyümölcs-szerkezetátalakítást is magában foglalja, megbontani nem tudtuk. A 362,9 milliárd forintot felül a szántóföldi növénytermesztők EMVA keretében gépbeszerzésre és öntözésre is kaptak támogatást, pontos adatunk erre vonatkozóan nincs.

A kertészet ágazat támogatása

A kertészeti ágazat számára nyújtott támogatás jelentős része társfinanszírozásban valósult meg. A zöldség-gyümölcs termelői értékesítő szervezetek (tészek) 5,1 milliárd forintot vettek igénybe. Beruházásokra az előző évhez képest 12,5 milliárd forinttal több, 17,3 mil-

liárd forint támogatást kaptak a termelők. A társfinanszírozás mellett közvetlen uniós támogatásban is részesült az ágazat, SAPS-, területalapú támogatásokhoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs és bogyós-gyümölcs-támogatás, valamint zöldség-gyümölcs szerkezetátalakítás jogcímenen (9. táblázat).

9. táblázat: **A kertészet ágazat részére folyósított támogatások, 2014**

Jogcím	millió HUF
	2014
Egyes speciális szövetkezők támogatása	5 071
Iskolagyümölcs-program	2 720
EMVA – Kertészet korszerűsítése	1 874
EMVA – Kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtandó támogatás	13 601
EMVA – Kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése	956
EMVA – Gyümölcs- és kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése	824
EMVA – Ültetvények korszerűsítése, telepítése	19
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs	1 291
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített bogyós-gyümölcs-támogatás	113
Zöldség-gyümölcs szerkezetátalakítás	–
Összesen	26 469

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A mezőgazdasági kockázatkezelés 2012. január 1-jétől két pilléren nyugvó rendszer keretében valósul meg. Az első pillér az agrárkár-enyhítési rendszer, amely a törvényben meghatározott területméret feletti termelők számára kötelező érvényű. A 2013. kárenyhítési évben közel 78 ezer termelő mintegy 4,3 milliárd forint kárenyhítési hozzájárulást fizetett be. A rendszer által lefedett terület 4 millió hektár, amelynek 95 százaléka szántóföldi kultúra, míg a fennmaradó hányad szántóföldi zöldség és ültetvény. A 2013. kárenyhítési év során összesen 6443 termelő tett kárjelentést 149 711 hektár területre. A 2014. évben a 2013. kárenyhítési év kárainak kompenzálására, valamint az előző évek áthúzódó kifizetései (például: fellebbezések) mintegy 2,6 milliárd forintot fizettek ki.

A második pillér a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás, ami a termelők által önkéntesen választható, a törvényben előírt veszélynemekre vonatkozóan. A biz-

tosított mezőgazdasági ügyfélkör növekedése folytatódott, mind a jellemzően hagyományosan biztosítható kockázatok (jég, tűz, vihar, téli fagy) ellen védelmet nyújtó B és C típusú biztosítások, mind az aszály, tavaszi fagy, felhőszakadás és további öt kockázat ellen védelmet adó A típusú biztosítás esetében (10. táblázat).

A vonatkozó uniós jogszabályok szerint a biztosítási díjak legfeljebb 65 százaléka finanszírozható úgy, hogy ennek 75 százaléka uniós (a közvetlen támogatásokon belül), 25 százaléka hazai forrásból történik. Két alkalommal történt kifizetés 2014-ben (11. táblázat). Az év elején a 2013-ban megkötött mezőgazdasági biztosítási szerződések után a teljes összeget kifizették (1,9 milliárd forint uniós és 0,6 milliárd forint nemzeti forrásból), majd decemberben, élve az uniós jogszabály adta lehetőséggel, megkezdődött és nagyrészt teljesült a 2014. évben megkötött szerződések utáni díjtámogatás kifizetése is (2,0 milliárd forint uniós és 0,7 milliárd forint hazai forrás).

10. táblázat: A díjtámogatott biztosítások állományának alakulása

Módozat	2012		2013		2014	
	db	Állománydíj millió Ft	db	Állománydíj millió Ft	db	Állománydíj millió Ft
A	547	605	943	1 265	1 347	1 680
B	307	174	4 554	1 946	7 546	2 827
C	1 042	688	2 244	807	4 105	1 172
Összesen	1 896	1 467	7 741	4 018	12 998	5 679

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

11. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer állami kifizetései, 2014

Jogcím	2014	millió HUF
Nemzeti agrárkárenyhítés		2 614
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás		1 329
<i>Ebből: 2013. évi biztosítások</i>		644
<i>2014. évi biztosítások</i>		685
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott uniós támogatás		3 895
<i>Ebből: 2013. évi biztosítások</i>		1 865
<i>2014. évi biztosítások</i>		2 030
Összesen		7 838

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

A nemzetgazdaság teljes hitelállománya az év elején kezdődött tendenciát követve 2014 negyedik negyedévében 6759,6 milliárd forintra emelkedett, így az előző negyedévi értéket 0,8 százalékkal haladta meg. Ebből az összegből a mezőgazdasági és az élelmiszer-ipari társas vállalkozások 5,7 -5,7 százalékkal részesedtek, ami azt jelenti, hogy a két ágazat részaránya együttesen a teljes hitelállomány 11,4 százalékát tette ki. A mezőgazdaság részesedése 0,2 százalékponttal csökkent, míg az élelmiszeriparé 0,1 százalékponttal nőtt. A részarányok változása együtt járt a hitelállományok hasonló irányú változásával is.

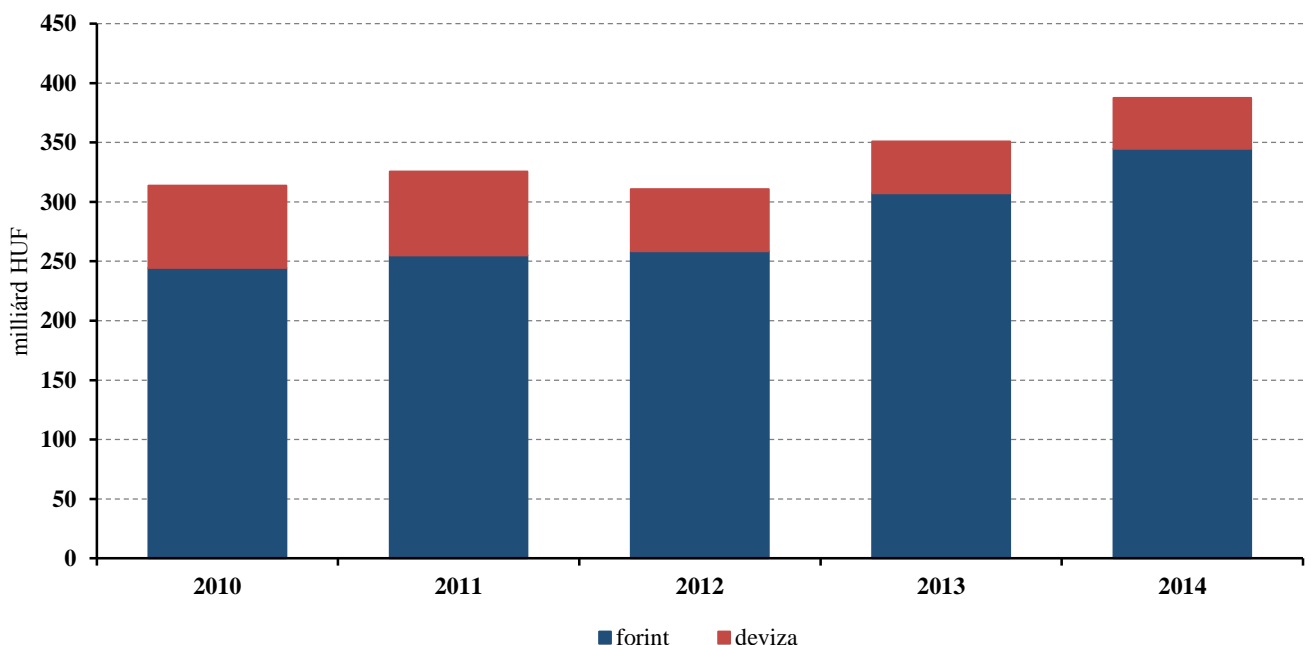
A Növekedési Hitelprogram (továbbiakban: NHP) II. szakasza során kihelyezett hitelállomány 2014 utolsó negyedévében 472,3 milliárd forintra nőtt. A mezőgazdasági szektor részesedése továbbra is magas, 32,0 százalék volt. A mezőgazdasági társas vállalkozások kintlévősége 2014 végén 387,5 milliárd forint volt, ami egy

év alatt 10,4 százalékos bővülést jelentett. A pozitív képét árnyalja, hogy a harmadik negyedévhez képest kissé csökkent a kintlévőség értéke, így nem tudta átlépni a 400 milliárd forintos határt.

Nemzetgazdasági szinten a 2014 első felében elindult folyamatnak megfelelően tovább nőtt a forintalapú hitelek aránya, azok az év végén a teljes hitelállomány 51,3 százalékát tették ki. A két kiemelt ágazatban ellentétes folyamatok mentek végbe a forint- és devizaalapú hitelek részesedése terén.

A mezőgazdasági társas vállalkozások devizakitettsége mérséklődött 2014-ben is. A forintalapú hitelállomány az előző évhez képest 12,2 százalékkal, 344,8 milliárd forintra, míg a devizaalapú hitelek értéke 2,1 százalékkal, 42,7 milliárd forintra csökkent. A pozitív változásoknak köszönhetően a devizaalapú hitelek részesedése már csak 11,0 százalék (6. ábra).

6. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása



Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

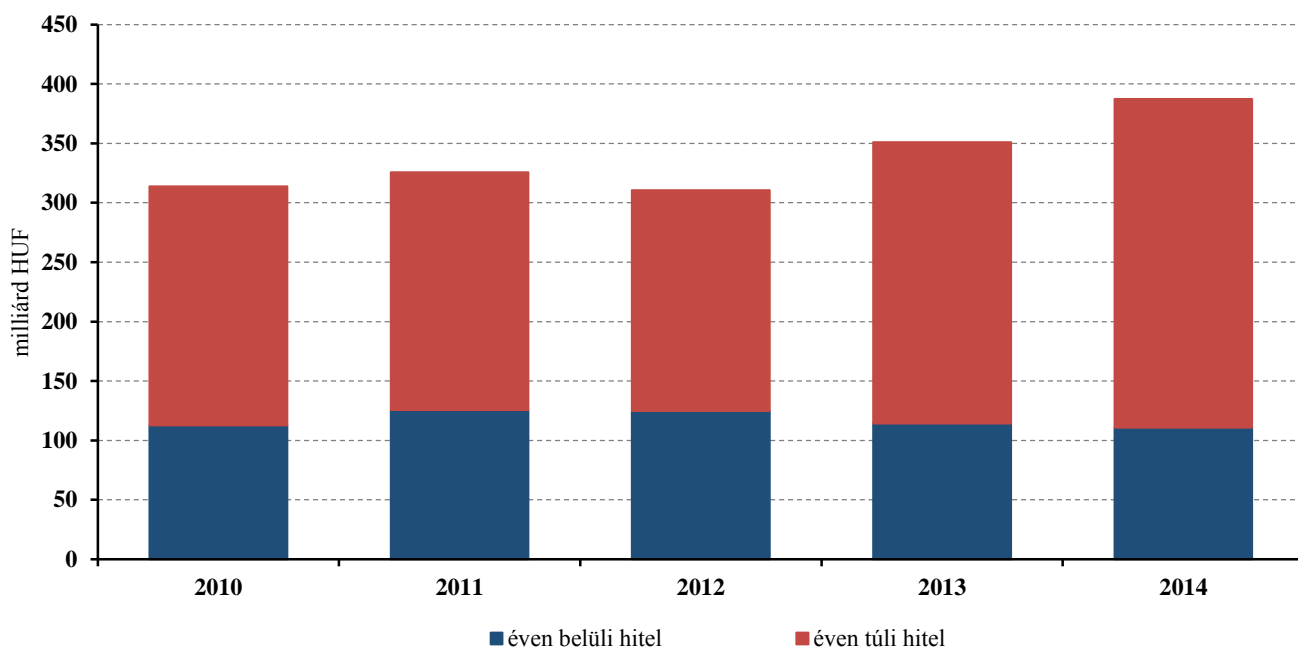
A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál az elmúlt három évben dinamikusan bővültek az éven túli hitelek. Az előző évi értékhez képest 17,0 százalékkal, 276,9 milliárd forintra nőtt az állomány értéke 2014 végére. A bővülés a forintalapú hiteleknek köszönhető, mivel azok értéke az előző évhez képest 20,2 százalékkal, 252,0 milliárd forintra emelkedett.

Ezzel szemben az éven belüli lejáratú hitelek állománya 3,2 százalékkal, 110,6 milliárd forintra csökkent,

aminek jelentős részét a forintalapú hitelek okozták, mivel a devizaalapú hitelek állománya 6,7 százalékkal, 17,8 milliárd forintra bővült (7. ábra).

Az éven túli hitelek dinamikus növekedésével ellentétben a rövid lejáratú hitelek értéke éves szinten 2012 óta folyamatosan csökken, részesedésük 2014 végén már a 30,0 százalékot sem érte el.

7. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratú idő szerint



Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

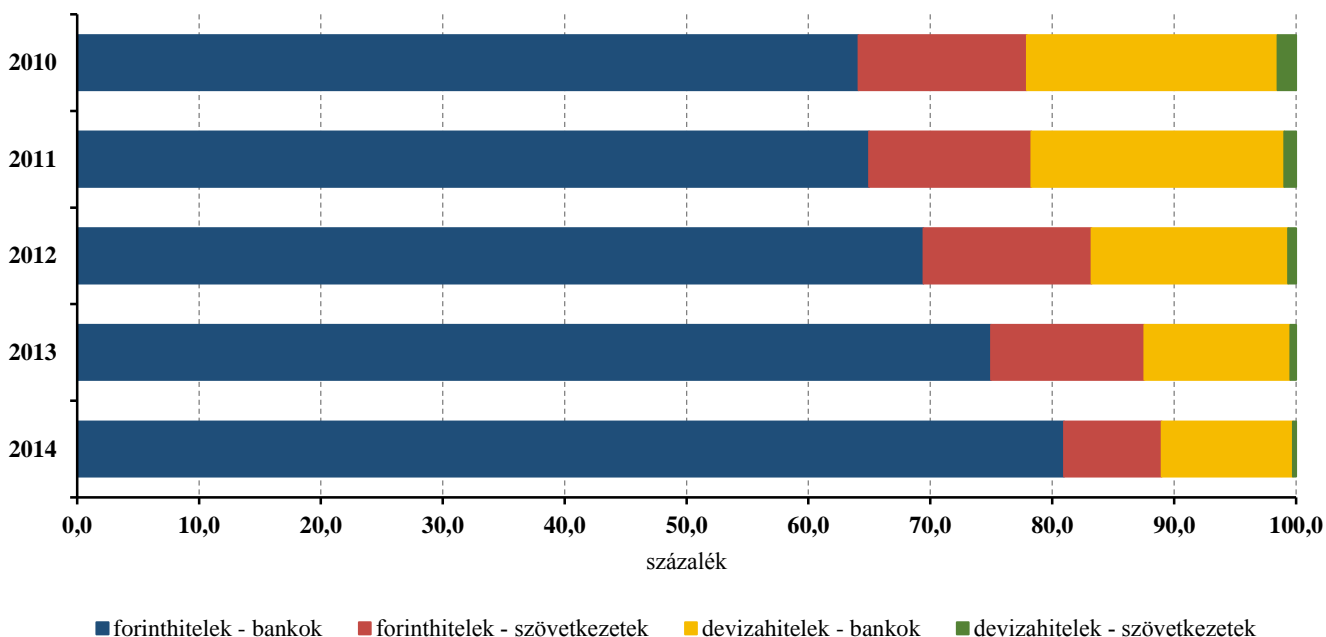
A bankok, szakosított hitelintézetek és a külföldi hitelintézetek által nyújtott hitelek (továbbiakban: banki hitelek) állománya egy év alatt több mint 50 milliárd forinttal nőtt, így az év végén a kintlévőség értéke 355,5 milliárd forintot tett ki. A növekedést teljes mértékben a banki forintalapú hitelek okozták. Szerepük erősödését mutatja, hogy az elmúlt öt évben dinamikusan tudták növelni kintlévőségeiket.

A mezőgazdaságban a szövetkezeti hitelek állományának mérséklődése az aktuális negyedévben is foly-

tatózott. Az előző évhez képest az állomány értéke jelentős mértékben, 30,0 százalékkal, 32,0 milliárd forintra csökkent. Így a szövetkezeti hitelek részesedése a teljes hitelállományból 8,3 százalékra mérséklődött. A negatív irányú változást a forintalapú hitelek 13,2 milliárd forintos visszaesése okozta (8. ábra).

Össességében megállapítható, hogy a bankok jobban ki tudják használni az NHP-t, illetve a szövetkezetek részesedése lassan megközelíti a hazánk Európai Unióhoz való csatlakozása előtti időszakra jellemző arányt.

8. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása**



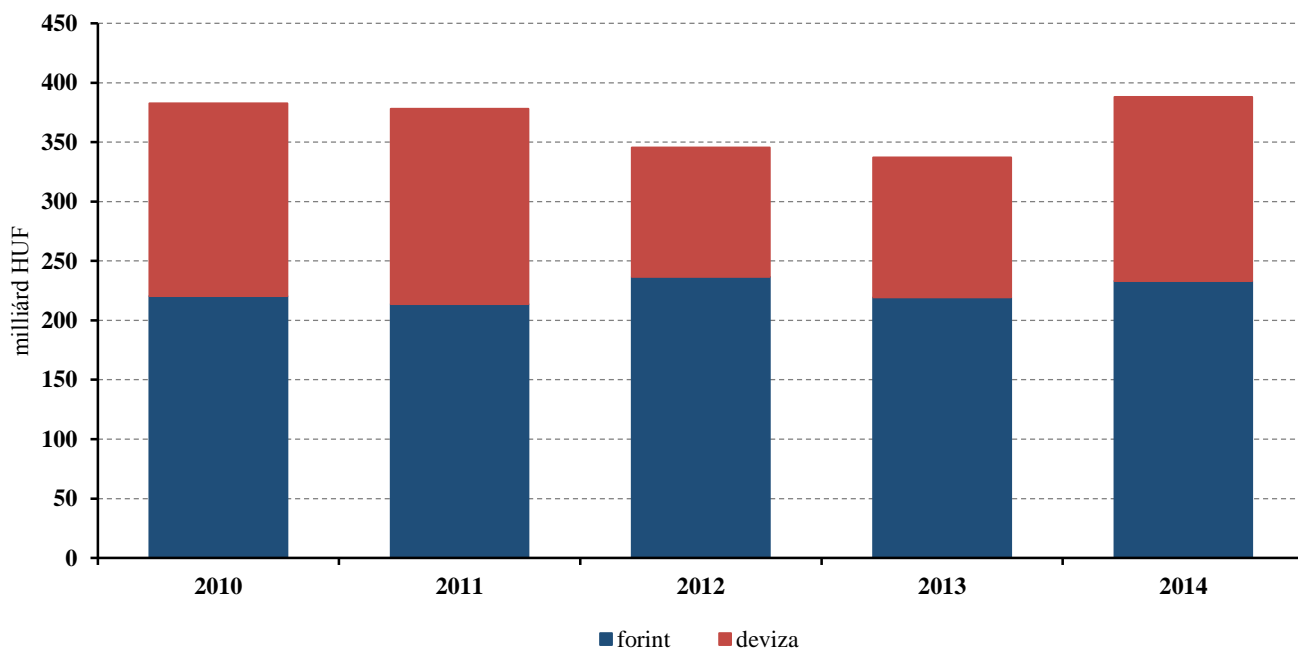
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának alakulásával ellentétben az élelmiszer-ipari társas vállalkozások hitelállományának alakulása kedvező volt, az elmúlt évek trendjével ellentétben újra bővült a társas vállalkozások forráslehetősége, ami a beruházási kedvet is erősítheti. Az előző negyedévhez képest az állomány értéke tovább gyarapodott, így egy év alatt a kintlévőség 15,1 százalékkal, 388,1 milliárd forintra nőtt. A pozitív trendet némileg árnyalja, hogy a 2014.

évi növekedés az év végére lelassult.

Az ágazat devizakitettsége tovább romlott, mivel az állomány értéke az előző évhez képest 37,3 milliárd forinttal, 154,9 milliárd forintra nőtt. Az ágazat társas vállalkozásai továbbra is nehéz helyzetben vannak, a devizaalapú hitelek részesedése lassan megközelíti a 2011-re jellemző, 40,0 százalékos feletti szintet. A növekedést sem a szezonális, sem az árfolyamváltozásból eredő különbség nem magyarázza (9. ábra).

9. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

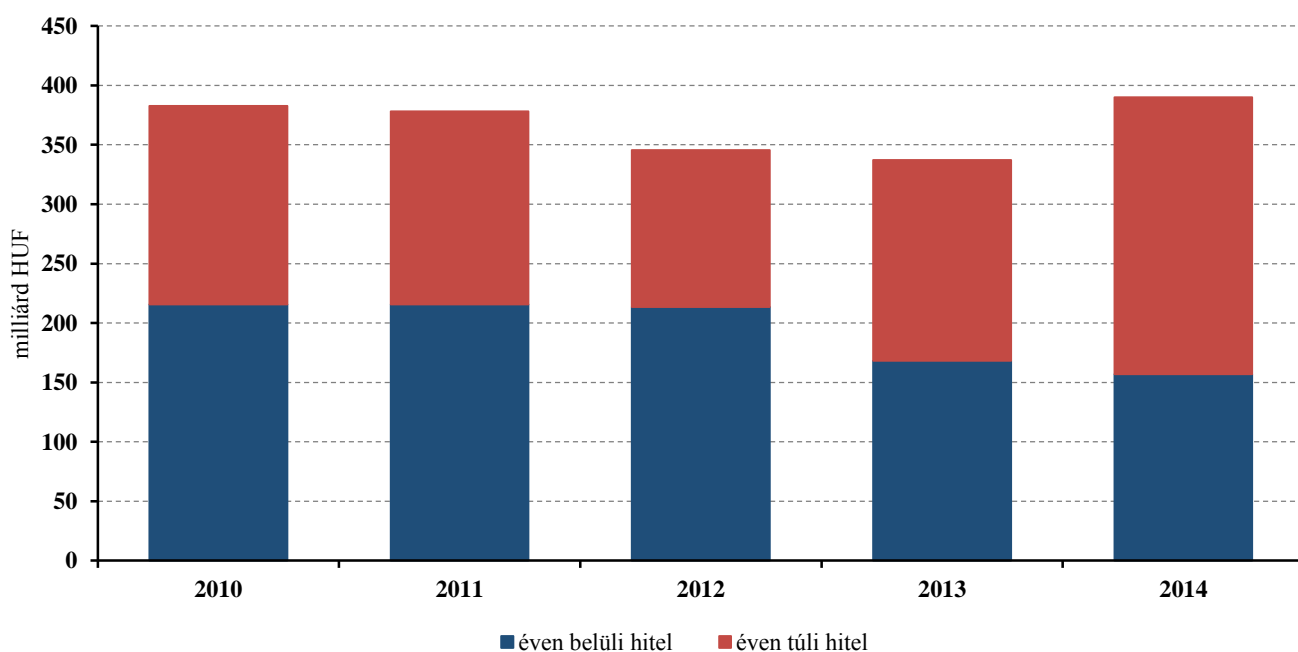


Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az aktuális negyedévben folytatódott mind az éven túli, mind az éven belüli hitelek állományának bővülése. A hosszú lejáratú hitelek értéke 6,0 százalékkal, 233,0 milliárd forintra, míg a rövid lejáratú hitelek állománya 0,7 százalékkal, 157,0 milliárd forintra nőtt előző negyedévhez képest.

Éves szinten ellentétes képet mutat a két állomány. Az éven túli hitelek értéke egy év alatt 38,1 százalékkal, 64,3 milliárd forintra emelkedett, míg az éven belüli hitelek állománya 6,8 százalékkal, 11,4 milliárd forintra csökkent (10. ábra).

10. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratú idő szerint



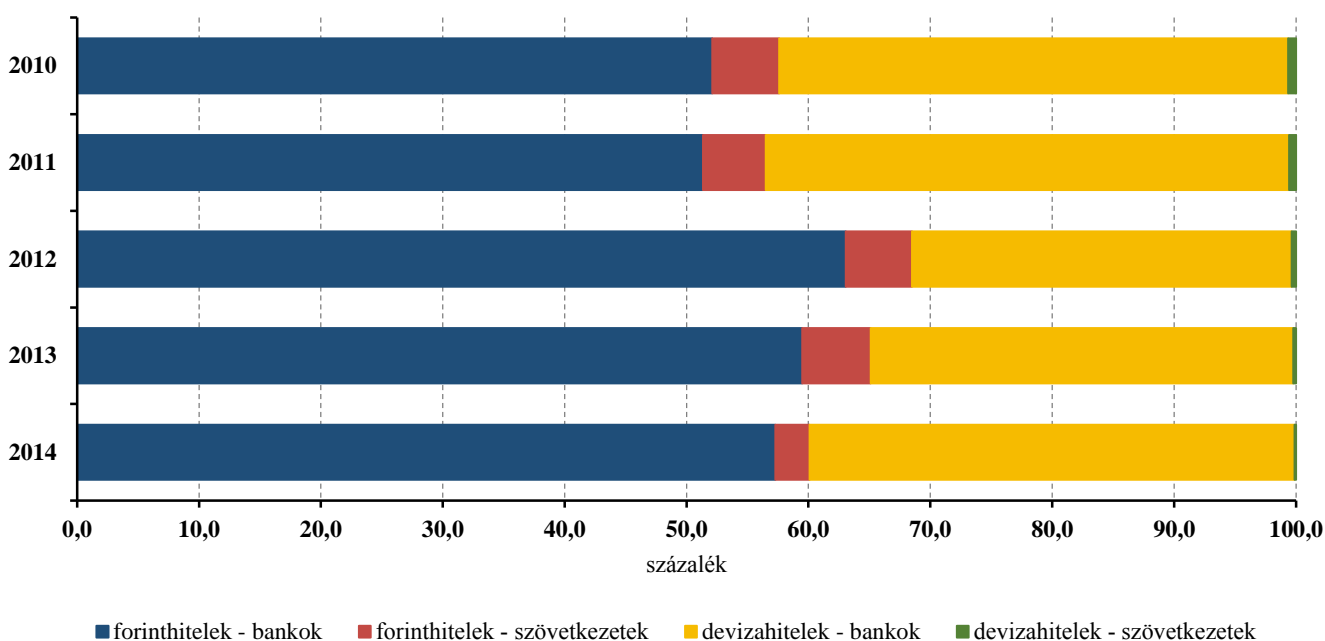
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszer-ipari ágazatban a hitelállomány növekedését teljes egészében a banki hitelek eredményezték az aktuális negyedévben. Éves szinten a banki hitelek értéke így 18,7 százalékkal, 376,8 milliárd forintra nőtt. A banki hitelekben belül mind a forint-, mind a deviza-alapú hitelek állománya gyarapodott az előző évhez képest, az előbbié 21,7 milliárd forinttal, míg az utóbbié

37,7 milliárd forinttal.

A szövetkezeti hitelállomány tovább csökkent, az előző negyedévhez képest 7,1 százalékkal mérséklődött az állomány értéke, ami azt is jelentette, hogy 2014-ben összességében 42,5 százalékkal mérséklődött a szövetkezeti kintlévőség (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása



Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitorési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítanak a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támasz-

kodva a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutás alatt álló hitelprogramok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a fel-tételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

A hitelprogramok hosszú ideig tehát a devizakamatok és a forintkamatok között az utóbbi javára mutató pozitív különbözet következtében 2–4 százalékpontos kamatelőnnyel bírtak a piaci kamatozású banki forinthitelekhöz képest. Azonban 2011 decemberétől kezdődően a jegybanki alapkamattal együtt a forintkamatok szintje – egyébként üdvözlendő módon – jelentősen csökkent. Ezzel szemben az MFB Zrt. által működtetett hitelprogramok kamatai nem változtak számottevően, így a jelenlegi kamatfeltételek mellett a hitelprogramok a deviza- és forintkamatok különbözetéből kifolyólag nem tartalmaznak kamatkedvezményt. Következésképpen az MFB Zrt. agrárium számára biztosított hitelprogramjai esetében a kamatelőny forrását jelenleg szinte kizárólag az FM forrásaiból nyújtott kamattámogatás biztosítja.

Az MFB Zrt.¹ az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB

Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A már lezárult programok folytatásaként 2015-ben három új kedvezményes agrárhitelprogramot indít az MFB Zrt., amelyekhez a Földművelésügyi Minisztérium továbbra is kamattámogatást biztosít:

- MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020,
- MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram,
- MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020.

A 2015 februárjában elindított forgóeszköz-hitelprogramokhoz kapcsolódóan az FM a jelenleg 50 százalékos, de legfeljebb 4 százalékpontos kamattámogatást várhatóan 60 százalékra emeli, ezzel a hitelek kamatszintje a jelenlegi feltételek mellett 2,2 százalékos szintre süllyed, így versenyképesebbé válik az NHP kínálta 2,5 százalékos hitellel szemben, utóbbinak azonban az MFB Zrt. hiteleivel ellentétben nincs támogatástartalma.

Az eddig is működő hitelprogramok újbóli meghirdetése a keretösszegek megemelésén túl az új uniós állami támogatási szabályokkal való összhang megteremtése érdekében vált szükségessé.

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásai által igényelt és jóváhagyott kedvezményes, MFB Zrt. által nyújtott hitelek értéke 2014. december 31-én 48,2 milliárd forintot tett ki. Az előző negyedévhez képest 0,2 százalékkal nőtt az állomány értéke. A kedvezményes hitelek döntő hányadát (98,1 százalék) a társas vállalkozások használták fel.

Szakágazati bontásban a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások vették igénybe a hitelek 55,5 százalékát, negyede került az állattenyésztési ágazathoz, illetve 2,8 százaléka a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozásokhoz (12. táblázat).

¹ A korábbi években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz kapcsolódva) bővebb információ az 1. számú mellékletben található.

12. táblázat: Befogadott és jóváhagyott MFB-hitelek a mezőgazdaságban (2014. XII. 31.)

milliárd HUF

Megnevezés	Szántóföldi		Kertészet		Állattenyésztés		Egyéb		Összesen	
	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.
Egyéni gazdaságok	0,29	0,23	–	–	0,10	0,04	–	–	0,39	0,27
Társas vállalkozások	29,39	26,00	2,16	1,36	14,90	12,02	8,92	7,84	55,36	47,22
ebből:										
<i>Mikrovállalkozás</i>	12,94	11,60	1,09	0,90	2,66	2,31	3,85	2,97	20,55	17,78
<i>Kisvállalkozás</i>	10,45	9,17	0,78	0,24	5,64	4,33	3,10	3,05	19,98	16,79
<i>Középvállalkozás</i>	5,96	5,20	0,29	0,23	6,59	5,38	1,96	1,82	14,80	12,62
<i>Nagyvállalkozás</i>	0,03	0,03	–	–	–	–	–	–	0,03	0,03
Nem besorolható	0,50	0,48	0,01	0,01	0,09	0,09	0,09	0,09	0,69	0,67
Összesen	30,19	26,71	2,17	1,37	15,08	12,14	9,01	7,94	56,45	48,16

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.

Az élelmiszer-ipari ágazat vállalkozásai 37,3 milliárd forintos kedvezményes finanszírozású hitelállománnyal rendelkeztek 2014 végén, ami az előző negyedévit 0,3 százalékkal meghaladta. A hitelállomány zömét (78,6 százalék) a mikro-, kis- és középvállalkozások használták fel fejlesztéseikhez és beruházásaikhoz. A mezőgazdasággal szemben az élelmiszer-ipari

nagyvállalkozásoknak több mint 6 milliárd forint értékű kedvezményes hitelük volt, ami a teljes állomány 17,8 százaléka. Az élelmiszer-ipari ágazat részére jóváhagyott kedvezményes kamatozású hitelállomány a mezőgazdasági szektor ugyanilyen hitelállományának nagyságrendileg háromnegyedét tette ki (13. táblázat).

13. táblázat: Befogadott és jóváhagyott MFB-hitelek az élelmiszeriparban (2014. XII. 31.)

milliárd HUF

Megnevezés	Összesen	
	Befogadott	Jóváhagyott
Egyéni gazdaságok	–	–
Társas vállalkozások	47,70	35,95
ebből:		
<i>Mikrovállalkozás</i>	8,38	5,89
<i>Kisvállalkozás</i>	17,37	11,88
<i>Középvállalkozás</i>	14,59	11,53
<i>Nagyvállalkozás</i>	7,37	6,64
Nem besorolható	1,86	1,32
Összesen	49,56	37,27

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.

Az MFB Zrt. hitelprogramjai közül a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások kedvezményes forrásból történő finanszírozásában kiemelt érdemmel az Új

Magyarország (korábban Sikeres Magyarországért) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 29,4 milliárd forintos hitelállomány (19. táblázat – Kiegészítő táblák).

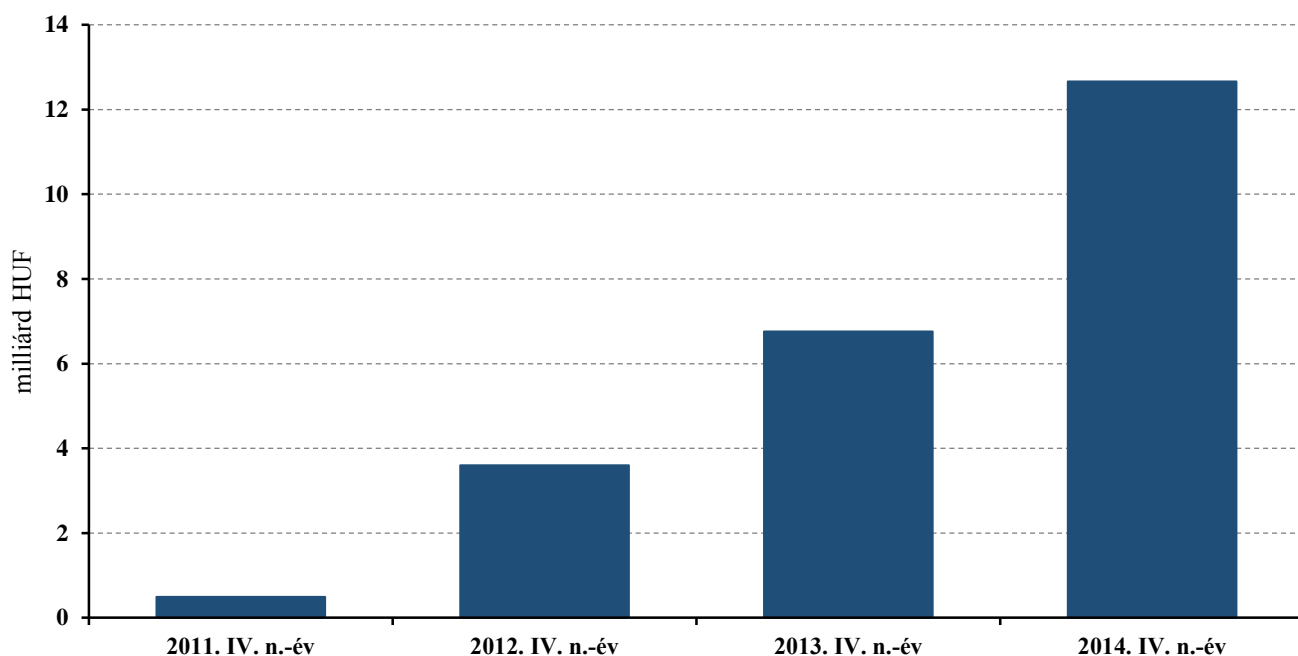
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel a mezőgazdasági ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisz-

térium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 50 százalékos garanciadíj-támogatást nyújt. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A szektor vállalkozásai 2014 negyedik negyedévének végére több mint 24 milliárd forint értékben nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ez az előző negyedévi értéket 11,8 százalékkal haladta meg. A benyújtott hiteligényből 12,66 milliárd forint értékű hitelkeretre kötöttek szerződést (kumulált értékek) a hitelintézetek, ami 1969 szerződést jelentett (12. ábra), ezzel az ASZK keretében leszerződött hitelek összege közel duplájára nőtt egy év alatt.

12. ábra: Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Folyószámlahitel-állomány kumulált nagyságának alakulása



Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A teljes folyószámlahitel-állomány 95,0 százalékát, azaz 12,0 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki a hitelintézetek. Az állomány bővülése folytatódott, ami 14,7 százalékos növekedést jelent előző negyedévhez képest. A ténylegesen leszerződött összeg 73,0 százalékát továbbra is az egyéni gazdaságok, 27,0 százalékát pedig a társas vállalkozások használták fel.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságoknál a folyószámlahitel-állomány 57,7 százalékát a családi gazdaságok, 32,8 százalékát az egyéni vállalkozók, 9,8 százalékát pedig az őstermelők vették igénybe. A társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz kihelyezett 2,6 milliárd forint értékű hitel több mint négyszerese volt a kisvállalkozásokénak.

A mezőgazdasági szakágazatok között meghatározó volt a szántóföldi növénytermesztés, az ide tartozó vállalkozások az ágazati hitelkeret 63,5 százalékára kötöttek szerződést. A negyedév végén a kertészeti ágazatban volt a legalacsonyabb a folyószámlahitel értéke, összesen 0,4 milliárd forint.

Az élelmiszer-ipari ágazat vállalkozásai szintén növelték folyószámlahitel-állományukat, az év végére 0,6 milliárd forint volt az állomány értéke, ami az előző negyedévhez képest 12,4 százalékos bővülést jelentett. Az élelmiszeripar esetében ténylegesen leszerződött összeg 75 százaléka a társas vállalkozásokhoz került (14. táblázat).

14. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Folyószámlahitel keretállományának kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2014. IV. negyedév)**

Ágazat	milliárd HUF							
	Egyéni				Társas			
	Őstermelő	Egyéni vállalkozó	Családi gazdaság	Összesen	Mikrovállalkozás	Kisvállalkozás	Középvállalkozás	Összesen
Mezőgazdaság ebből:	0,86	2,88	5,04	8,79	2,61	0,62	0,02	3,24
Allattenyésztés	0,24	0,59	0,47	1,30	0,59	0,12	–	0,71
Egyéb	0,06	0,56	0,52	1,14	0,64	0,16	0,02	0,82
Kertészet	0,04	0,17	0,13	0,34	0,07	0,00	–	0,07
Szántóföldi növénytermesztés	0,51	1,56	3,93	6,00	1,30	0,33	–	1,63
Élelmiszeripar	0,00	0,13	0,02	0,16	0,34	0,14	–	0,48
Összesen	0,86	3,01	5,06	8,94	2,95	0,76	0,02	3,72

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Allattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Az agrárszektor vállalkozásai 2014-ben összesen 5,9 milliárd forint értékben nyitottak folyószámla-hitelkeretet az ASZK keretében, amelynek 44,7 százaléka rövid lejáratú volt. Az éven belüli lejáratú hitelek aránya

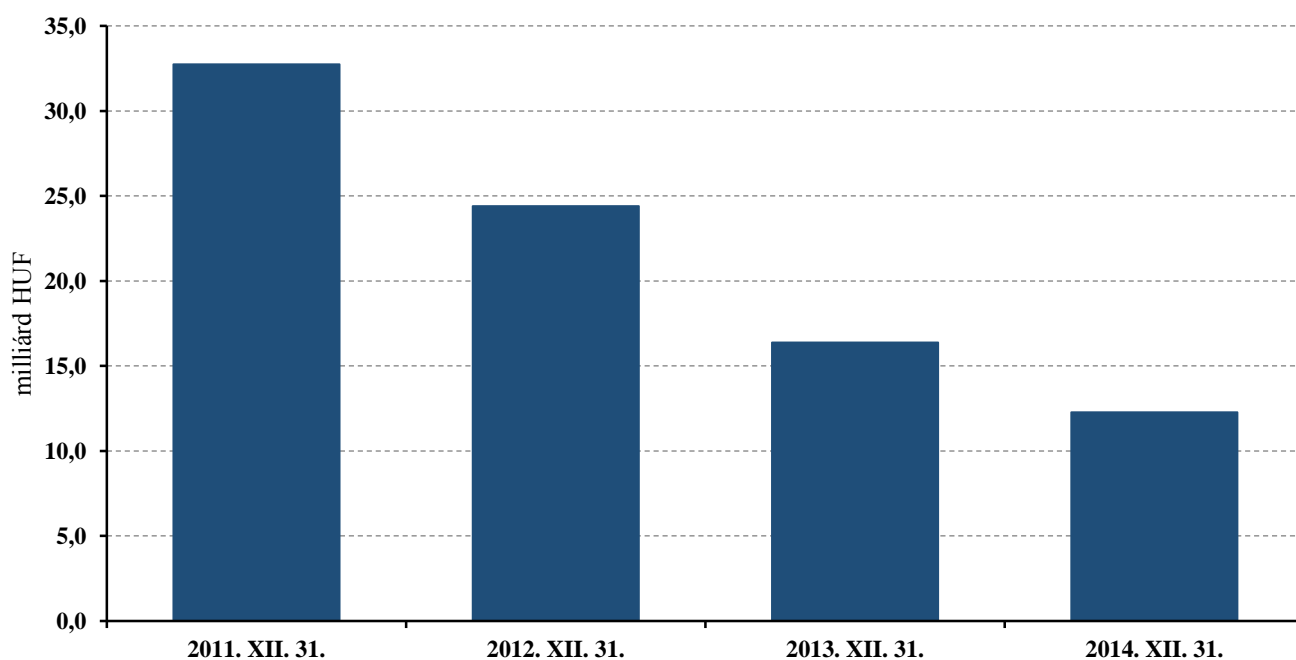
ezáltal kismértékben bővült. A hároméves lejáratú hitelek aránya 2014 negyedik negyedévének végén 47,7 százalék volt.

Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és

esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutás alatti hitelprogramok kint lévő állománya 12,3 milliárd forint volt 2014 negyedik negyedévének végén (13. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknél – 25/2004. (III. 3.) FVM-rendelet – és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél – 317/2001. (XII. 29.) Kormányrendelet – mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 2014 negyedik negyedévében 261 millió forintot tett ki.

13. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2011. december 31. és 2014. december 31. között**



Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX. 5.) FVM-r. alapján a beruházási és lízing-kamattámogatást.

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül jelenleg a 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott beruházási és lízing-kamattámogatás érhető el. A

programhoz kapcsolódóan 2014-ben 575,8 millió forint kamattámogatást (4084 szerződés alapján) fizettek ki.

Növekedési Hitelprogram (NHP)

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló, 2000 milliárd forintos keretösszegű Növekedési Hitelprogramját. Az I. pillér keretében kapott kölcsön kizárólag beruházásra, forgóeszközfinanszírozásra, uniós támogatás önrészéhez és előfinanszírozásához, illetve az eredetileg ilyen célra folyósított kkv-kölcsön vagy pénzügyi lízing kiváltására volt felhasználható. A II. pillér keretében kapott kölcsön a kkv ügyfelek deviza-, illetve devizaalapú kölcsönének vagy pénzügyi lízingjének forintkölcsönrel történő kiváltására volt fordítható. A III. pillér a devizacsere-ügyleteket tartalmazza a hitelintézetek részére, azzal a céllal, hogy devizakitettségük csökkenjen – az MNB Monetáris Tanácsának döntése értelmében a III. pillér

2014. július 1-jétől megszűnt, mivel a gazdasági és pénzügyi folyamatok nem teszik szükségessé a jegybanki devizacserék fenntartását. A meghosszabbított NHP 2015 végéig nyújt rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is.

Az I. szakasz keretösszegéből 701 milliárd forintot fizettek ki, ebből 472 milliárd forintot az I. pillér, 229 milliárd forintot a II. pillér keretein belül használtak fel a vállalkozások. Az I. pilléren belül jellemzően a beruházási hitelek voltak túlsúlyban (61 százalék), míg a II. pillérben a korábbi beruházási hiteleiket váltották ki a vállalkozások. A program első szakaszában kiugró volt

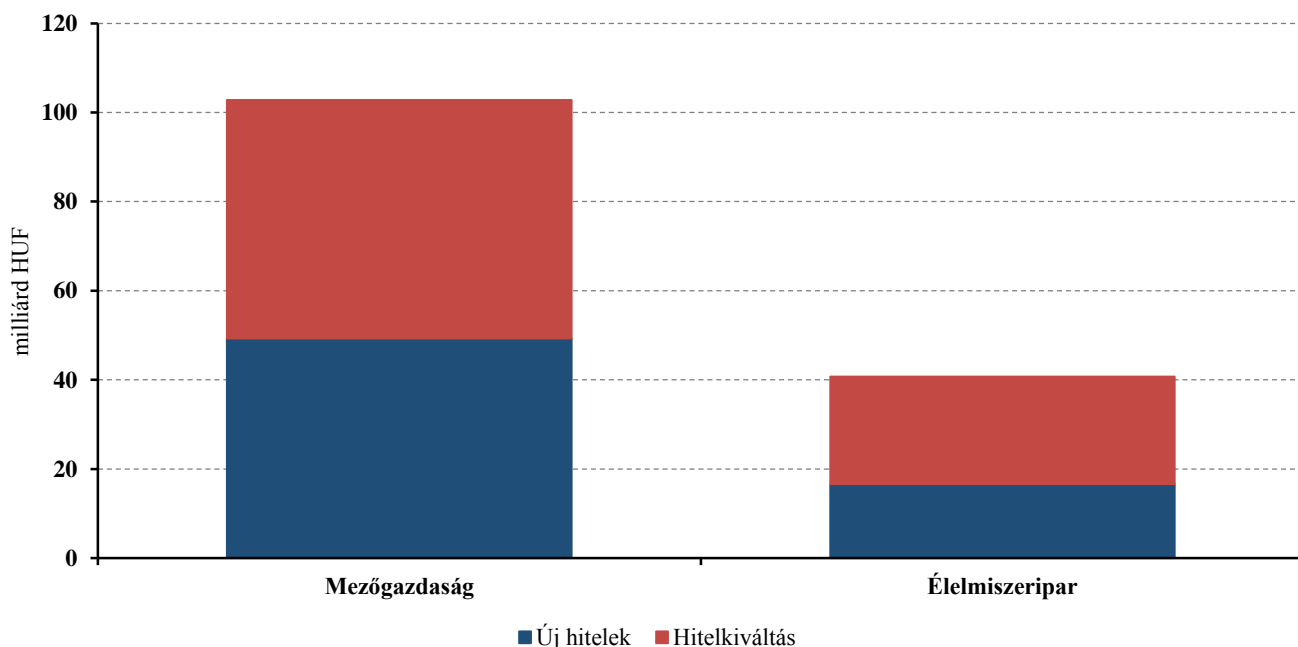
a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és a kereskedelem részesedése.

Az NHP első szakasza 2013. szeptember 30-ig tartott, ezen időszakon belül a mezőgazdasági ágazat vállalkozásaihoz 102,7 milliárd forintot, az élelmiszeripar vállalkozásaihoz 40,8 milliárd forintot helyeztek ki a bankok a program keretein belül (14. ábra). A mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozásokhoz kihelezett hitelösszeg 48,0 százaléka új hitel volt, míg 52,0 százaléka hitelkiváltásra szolgált. Az új hitelek 65,9 százaléka új beruházási hitel, 33,5 százaléka pedig új

forgóeszközhitel volt. A hitelkiváltásokon belül a korábbi beruházási hitelek részesedése 55,0 százalék, a meglévő forgóeszközhitelké pedig 45,0 százalék volt.

Az élelmiszeriparban valamivel alacsonyabb volt az új hitelek aránya (40,8 százalék), ezáltal a hitelkiváltás részesedése megközelítette a 60,0 százalékot. A mezőgazdasági ágazattal ellentétben az ágazat vállalkozásai az új hitelek 36,1 százalékát beruházási hitelként vették igénybe, míg 63,9 százalékát új forgóeszközhitelként. A hitelkiváltás esetében hasonló arányok érvényesültek, 32,0, illetve 68,0 százalékkal.

14. ábra: Az NHP első szakasza keretében a mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásai számára nyújtott hitelek nagysága



Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az NHP II. ütemében részt vevő hitelintézetek 584,2 milliárd forint összegű szerződésről számoltak be (ebből 472,3 milliárd forintot folyósítottak) az MNB-nek 2014. december 31-ig, aminek közel 97 százaléka új hitel volt. Az ágazatok közül a mezőgazdaság, a kereskedelem, javítás és a feldolgozóipar vállalkozásai vették igénybe a hitelek közel háromnegyedét.

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásainak 2014. december 31-ig 150,7 milliárd forint értékben nyújtottak forrást a hitelintézetek². Az első szakasszal ellentétben a kihelyezett hitelek 97,5 százaléka új hitel volt³. Az új hiteleken belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 53 százalék, az új forgóeszközhitelké 19 százalék, míg az uniós hiteleké 28 százalék. A hitelek kihelyezésében a nagybankok dominál-

tak, részesedésük több mint 75 százalék volt. A takarékszövetkezetek csupán a hitelek 6,2 százalékát helyezték ki.

Az élelmiszer-ipari vállalkozások a mezőgazdasági ágazattal szemben csak 30,6 milliárd forint összegben kötöttek szerződést a II. szakaszban, ami egyötöde a mezőgazdaságénak, és csak 75 százalékát éri el az I. szakaszban nyújtott élelmiszer-ipari célú hiteleknek. Ebben az ágazatban a kihelyezett hitelek 98,0 százaléka új hitel volt (15. táblázat), amelyen belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 37 százalék, az új forgóeszközhitelké 57 százalék, míg az uniós hiteleké 6 százalék volt. Az élelmiszeriparban a nagybankok szerepe még jelentősebb volt, hiszen a hitelek 86 százalékát ők helyezték ki. A takarékszövetkezetek részesedése a 2 százalékot sem érte el.

15. táblázat: **Az NHP második szakasza keretében nyújtott hitelek hitelcélok szerinti eloszlása**

Megnevezés	I. pillér			II. szakasz			
	Új beruházási hitel	Új forgóeszközhitel	EU-s hitel	Összesen	Beruházási hitel	Forgóeszközhitel	Összesen
Szerződéses összeg (milliárd HUF)	345,5	153,7	67,9	567,1	13,2	3,9	17,1
<i>ebből:</i>							
Mezőgazdaság	78,0	28,1	40,9	147,0	2,9	0,8	3,7
Élelmiszeripar	11,0	17,1	1,9	30,0	0,3	0,3	0,6
Átlagos hitelösszeg (millió HUF)	22,9	57,3	36,1	–	42,6	58,4	–
<i>ezen belül:</i>							
Mezőgazdaság	34,8	84,5	54,9	–	64,3	60,4	–
Élelmiszeripar	33,2	143,6	68,8	–	42,1	102,5	–

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán
Megjegyzés: EU-s hitel - EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hitel.

Az NHP I. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta alacsony szinten való stagnálását. A garanciaszervezetek által garantált NHP-s hitelek közel 60 százalékát a beruházási hitelek jelentették. Ennek köszönhetően mind a kisebb, mind a nagyobb agrárgazdasági üzemek esetében számottevő javulást lehetett megfigyelni. A II. szakaszban folytatódott a beruházási hitelek arányának bővülése, jelenleg részesedésük a 80 százalékot is meghaladja.

A garanciaszervezetek kezessége mellett nyújtott hitelek terén a bankok szerepe volt domináns, azonban a beruházási hiteleknél a takarékszövetkezetek a teljes kkv-hitelállományon belüli részesedésükhöz (becslések szerint 10–12 százalék) képest viszonylag magas arányt értek el, a mezőgazdaság esetében 32–35 százalékot, az élelmiszer-ipari beruházási hiteleknél 25–28 százalékot. A forgóeszköz-finanszírozás esetében a bankok a mezőgazdasági hitelek közel 90 százalékát, míg az élelmiszeripar magas összegű hiteleinek több mint 95 százalékát nyújtották.

² Az MNB honlapján minden hónap elején megjelenő havi közlemény, az ágazati besorolás az östermelőket nem tartalmazza, akik 8,25 milliárd forint értékben vettek fel hitelt az NHP második szakasza keretében.

³ Az NHP II. szakaszában a hitelkiváltás a keretösszeg maximum 10 százaléka lehet.

Az NHP keretében 2014 negyedik negyedévében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke tovább bővült. Az előző negyedévi állományi érték 8,8 százalékkal, 25,2 milliárd forintra nőtt 2014 végére. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait az aktuális negyedév végén összesen

17,9 milliárd forinthez segítette hozzá a két garancia-szervezet, ami 2,9 százalékos növekedést jelentett. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 26,5 százalékkal, 7,3 milliárd forintra emelkedett (16. táblázat).

16. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

		Mezőgazdaság				Élelmiszeripar				milliárd HUF
Időszak	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen		
		Új hitelek	Kiváltott hitelek			Új hitelek	Kiváltott hitelek			
2013.	III.	4,8	2,8	0,1	1,9	1,0	0,9	0,4		
	IV.	7,4	4,5	1,0	3,3	1,5	1,9	0,6		
2014.	I.	8,5	5,5	1,0	4,1	2,3	1,8	0,6		
	II.	11,9	8,8	0,9	4,2	2,4	1,8	0,6		
	III.	15,9	13,0	1,5	5,1	3,7	1,4	0,6		
	IV.	16,4	13,8	1,5	6,4	5,0	1,4	0,9		

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Míg az élelmiszeriparban a II. pillér keretein belül kismértékben tovább csökkent a garantált hitelállomány értéke 2014 negyedik negyedévének végére, addig a mezőgazdaságban 0,6 milliárd forinttal nőtt. A korábbi negyedéveknek megfelelően azonban továbbra is az új hitelek vannak túlsúlyban.

Fontos változás volt, hogy 2014. júliustól az újonnan alapított vállalkozások is igényelhetek hitelt a programból, illetve a forrás vevőkövetelések faktoringon keresztül történő finanszírozására is felhasználható. Az utóbbi módosítás jelentősége abban rejlik, hogy azon vállalkozások is forráshoz juthatnak, amelyek megfe-

lelő biztosítékok híján nem jutottak forgóeszközhitelhez, de jó kockázati besorolású ügyfélnek minősülnek.

A bankok túlzott kockázatkerülése és a szigorú hitel-feltételek miatt számos vállalkozás nem jutott sem az NHP-n kívüli, sem azon belüli hitelhez, ezért az MNB 2015. március 16-tól meghirdette az NHP+-t, ami az eredeti NHP-ből kiszorult, magasabb kockázatú kis- és közepes vállalkozások számára nyújt hitelfelvételi lehetőséget. Az MNB Monetáris Tanácsa 500 milliárd forintot különített el a programra. Az új konstrukcióban egy kkv maximum 500 millió forintot kaphat, s legalább 70 százalékanak beruházási hitelnek kell lennie.

17. táblázat: Az NHP és az NHP+ összehasonlítása

	NHP	NHP+
Refinanszírozási kamatláb	0%	0%
Bank által felszámítható kamatmarzs	max. 2,5%	max. 2,5%
Kkv-hitelkockázat MNB általi átválalásnak mértéke	-	ügyletenként 50%, de évente összesen a hitelintézet NHP+-portfóliójának max. 2,5%-a, 5 évig
A hitelezett kkv-k preferált megoszlása	alacsony hitelkockázat	közepes hitelkockázatúak
Rendelkezésre állási időkeret	2013. október–2015. december	2015. március–2015. december
Keretösszeg	1000 milliárd forint (amelyből kb. 500 milliárd forint már lehívásra került), min. 90% új hitel	500 milliárd forint, csak új hitel
Hitelintézetek közötti allokáció módja	érkezési sorrend	várhatóan: az NHP második szakaszának igénybevételével arányosan
Lehetséges futamidő	max. 10 év, forgóeszközhitelnek esetén max. 3 év	

Forrás: www.mnb.hu

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcs szerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékban viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

Az agrárszektorban – mezőgazdaság és élelmiszeripar együttesen – a garantált hitelállomány az előző negyedévhez képest kismértékben csökkent, de éves szinten az emelkedés folytatódott és az előző évhez képest 8,7 százalékkal, 100,2 milliárd forintra nőtt. A növekedésen belül a mezőgazdaság 15,4 százalékos emelkedése volt a döntő, míg az élelmiszeripar 1,4 százalékos

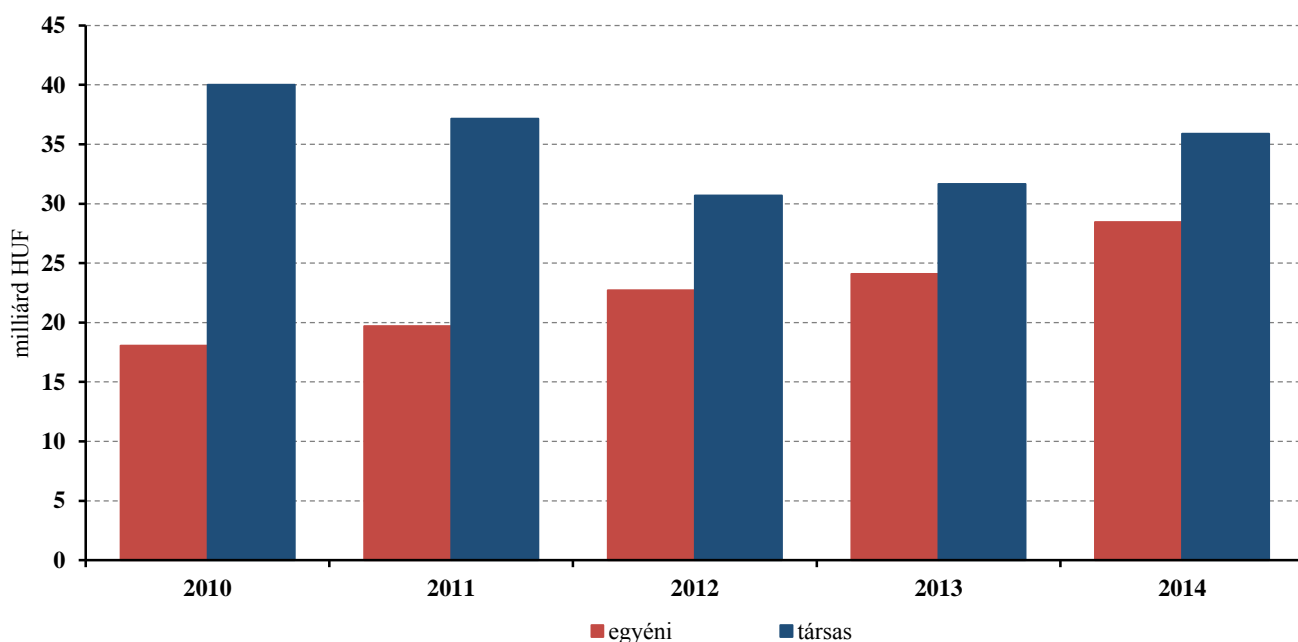
csökkenést mutatott.

A mezőgazdasági szektorban az aktuális negyedévben 64,3 milliárd forint volt a kedvezményes hitelállomány értéke, ami az elmúlt két évben elindult növekedési tendenciát követve 8,6 milliárd forintos állomány-növekedést jelent 2013 végéhez képest.

A társas vállalkozásoknál a garantált hitelállomány éves szinten 13,3 százalékkal, 35,9 milliárd forintra nőtt, míg az egyéni vállalkozások állománya az elmúlt évek tendenciáját folytatta és 18,1 százalékkal, 28,5 milliárd forintra emelkedett (15. ábra).

A garantált hitelállományon belül a forintban kihegyezett hitelek dominanciája fokozódott, 2014 végére a teljes hitelállomány 99,0 százaléka forintalapú volt.

15. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban**



Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

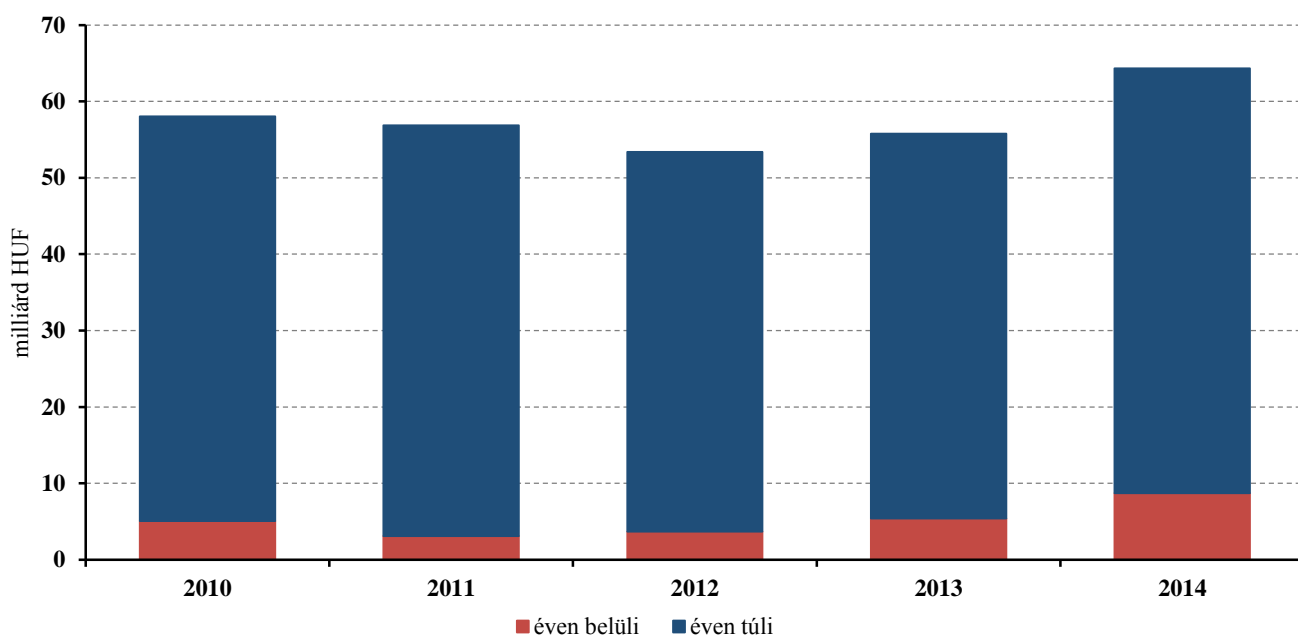
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,3–67,1 százalék volt 2014 negyedik negyedévének végén.

Az éven belüli garantált hitelek dinamikusan növekedtek az elmúlt években, ez a tendencia 2014-ben is folytatódott. Annak ellenére, hogy értékük csökkent a harmadik negyedévhez képest, egy év alatt 60,9 százalékkal, 8,7 milliárd forintra nőttek. Ennek köszönhetően részesedésük 9,7-ről 13,5 százalékra emelkedett.

Az éven túli garantált hitelek szintén emelkedtek 2014-ben. Az előző évhez képest 10,5 százalékkal, 55,7 milliárd forintra nőtt az állomány értéke. A növekedést alapvetően a beruházási hitelek 17,4 százalékos bővülése eredményezte, illetve a forgóeszközhitel 5,3 százalékos gyarapodása is hozzájárult a változáshoz (16. ábra).

Az egyéni és társas vállalkozásoknál továbbra is az éven túli hitelek túlsúlya jellemző. Az egyéni gazdaságoknál 89,4, a társas vállalkozásoknál 84,2 százalék volt az arányuk az aktuális negyedévben. Az elmúlt egy évben azonban kismértékben erősödött az éven belüli hitelek részesedése is mindkét vállalkozási csoportban. A társas vállalkozásoknál az éven túli hitelállományon belül a beruházási hitelek részesedése újra 60,0 százalék alá csökkent, míg az egyéni gazdaságoknál folytatódott az éven túli hiteleken belül a forgóeszközhitel állományának csökkenése, részesedésük a negyedév végén 69,4 százalék volt.

16. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejárat ideje szerint



Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

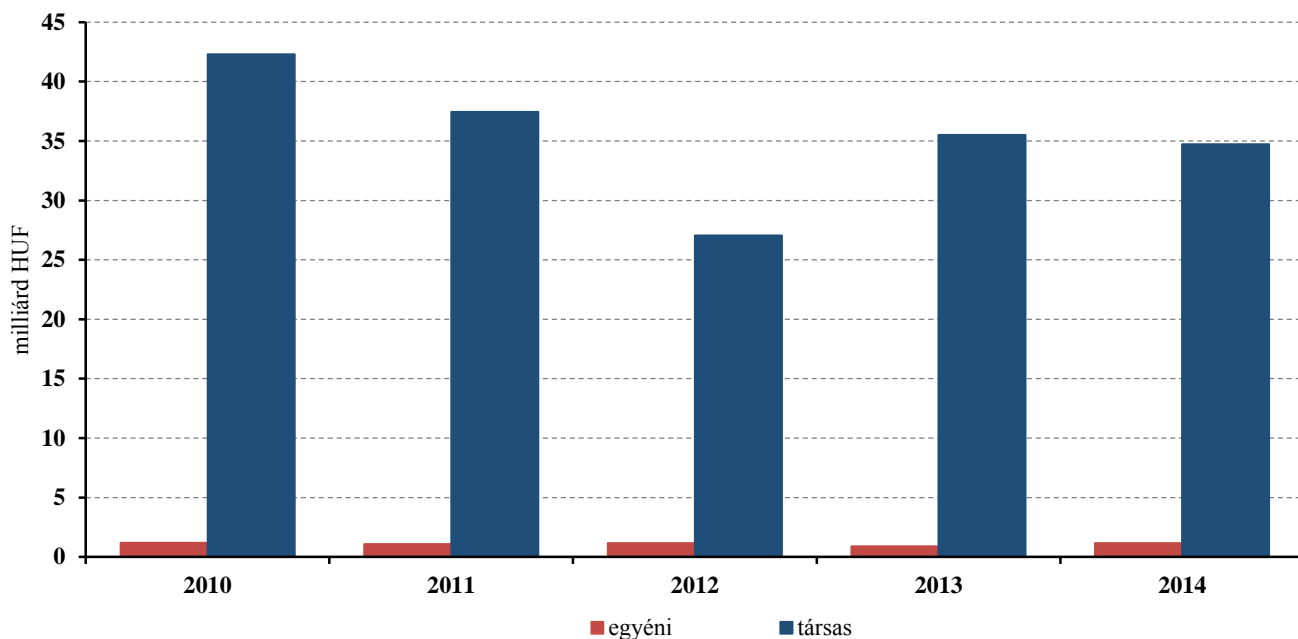
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,3–67,1 százalék volt 2014 negyedik negyedévének végén.

Az élelmiszer-ipari ágazatban a garantált hitelállomány tovább bővült az aktuális negyedévben is, így 0,8 százalékkal, 35,9 milliárd forintra nőtt az állomány értéke. A növekedéshez az egyéni gazdaságok 0,1 milliárd forinttal, míg a társas vállalkozások 0,2 milliárd forinttal járultak hozzá. Mindezek ellenére – a mezőgaz-

dasági ágazattal ellentétben – 2013-ról 2014-re 1,4 százalékkal csökkent a teljes állomány értéke (17. ábra).

Az árfolyam-ingadozások kedvezőtlen hatása a negyedik negyedévben sem volt jelentős, mivel a garantált hitelállományon belül a forintalapú hitelek aránya tovább nőtt, így részesedésük 93,3 százalék volt az időszak végén.

17. ábra: Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban



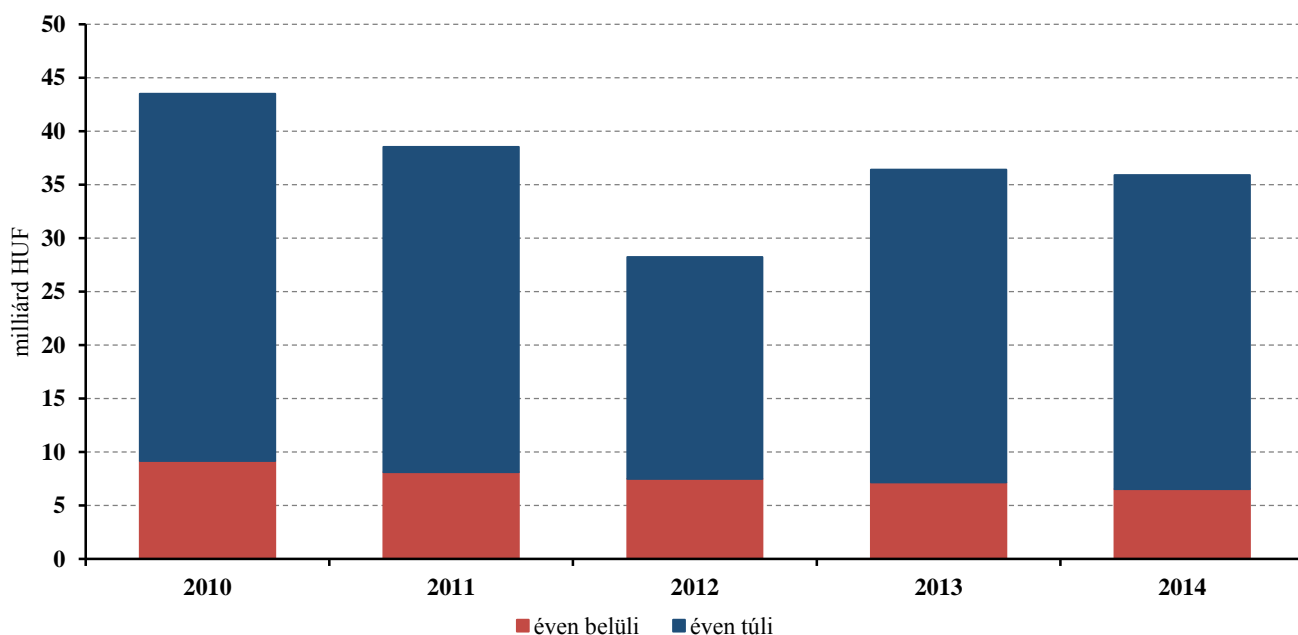
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,3–67,1 százalék volt 2014 negyedik negyedévének végén.

A mezőgazdasági ágazattal szemben az élelmiszeripari vállalkozások által igénybe vett éven belüli hitelek tovább csökkentek az elmúlt egy évben is, értékük 8,7 százalékkal, 6,5 milliárd forintra esett. Ez a változás részesedésük további mérséklődését is jelentette.

Az éven túli kintlévőségek esetében – a mezőgazdasághoz hasonlóan – a 2013-ban elindult növekedés folytatódott, és az év végén 29,4 milliárd forintra nőtt az állomány értéke. Ezt alapvetően a beruházási hitelek 0,2 milliárd forintos emelkedése okozta (18. ábra).

18. ábra: Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratideje szerint



Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,3–67,1 százalék volt 2014 negyedik negyedévének végén.

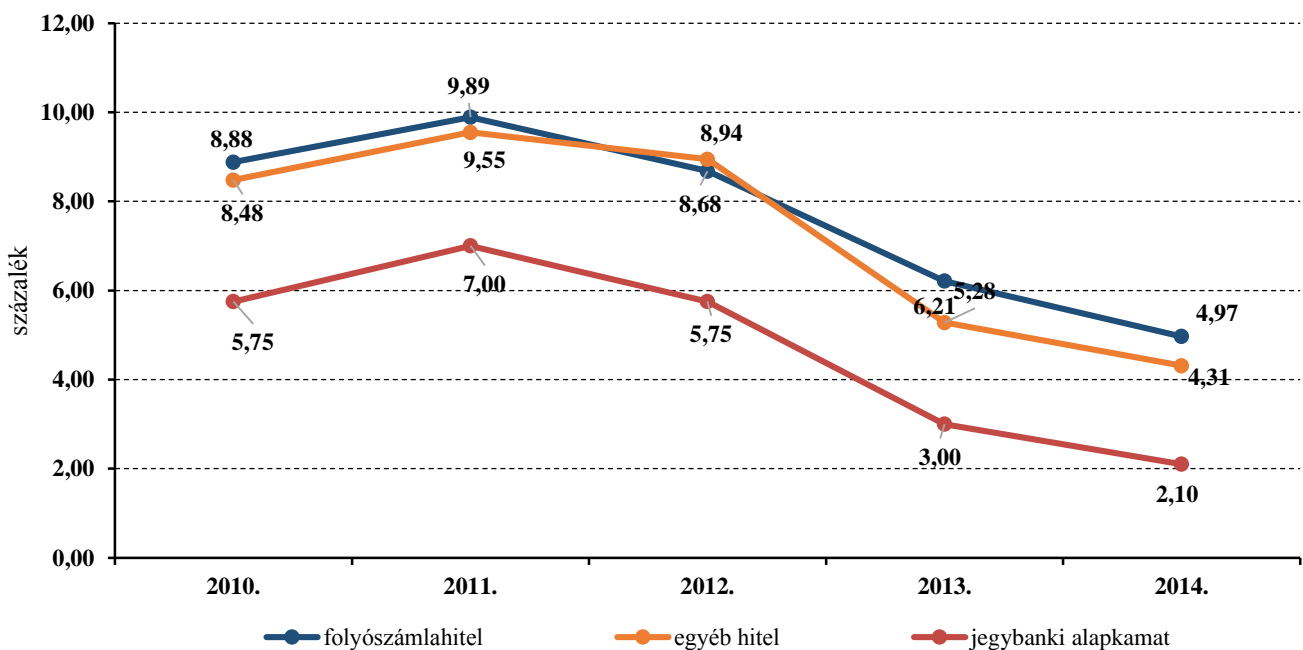
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

A jegybanki alapkamat csökkentése folytatódott 2014-ben is, és az MNB Monetáris Tanácsa 2014 júliusától 2,10 százalékbán állapította meg mértékét. Az alapkamat csökkentése javíthatja az egyes nemzetgazdasági szektorok, ezen belül is az agrárszektor vállalkozásainak beruházási kedvét is.

A folyószámlahitelek átlagos éves kamatlába, összhangban a jegybanki alapkamat alakulásával, fokozato-

san csökkent az elmúlt két évben. A forintalapú folyószámlahitelek átlagos éves kamatlába 2014 utolsó negyedében kismértékben emelkedett, az év végére azonban a korábbi trendeknek megfelelően értéke 4,97 százalékra csökkent. Az egyéb hitelek kamata szintén mérséklődött, az év végi 4,31 százalékos érték közel 1 százalékponttal volt alacsonyabb az előző év végi értéknél (19. ábra).

19. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása (év végén érvényben lévő értékek)



Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

EU-referenciakamatláb

Az Európai Bizottság az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját a Bizottság 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. A magyarországi ráta korábban

hosszabb időn keresztül nem vagy alig változott, a 2013-ban elkezdődött csökkenés folytatódott 2014-ben. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 2,21 százalék, ami 1,24 százalékponttal volt alacsonyabb az év eleji értéknél (18. táblázat). A táblázatból jól kiolvasható, hogy a piaci forintkamatok és az eurókamatok közötti különbségre épülő kedvezményes MFB-hitelprogramok miatt veszítették el kedvezményes jellegüket.

18. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprátá (%)
2012. III. 1.	7,48
2013. I. 1.	6,65
2013. IV. 1.	5,57
2013. VII. 1.	4,62
2013. XI. 1.	3,83
2014. I. 1.	3,45
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21

Forrás: Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A Bizottság a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR⁴ kamatlábat tekinti kiindulási alapnak.

Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a referencia-kamatlábat, amelyet kamatfelárakkal módosít (20. táblázat – Kiegészítő táblák).

⁴ IBOR (Interbank offered rate) = pénzügyi bankközi kínálati kamat

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

A mezőgazdasági üzemek legfőbb célja a hatékonyság növelése, amit intenzív termelési technológiákkal és pontos, megbízható gépparkkal tud elérni. A szükséges gépberuházásait segíti a lízing is. A lízingpiac előző negyedévekben tapasztalt növekedése a negyedik negyedévben folytatódott a mezőgazdaságban. A növekedésben kiemelkedő szerepet töltött be az MNB Növekedési Hitelprogramja.

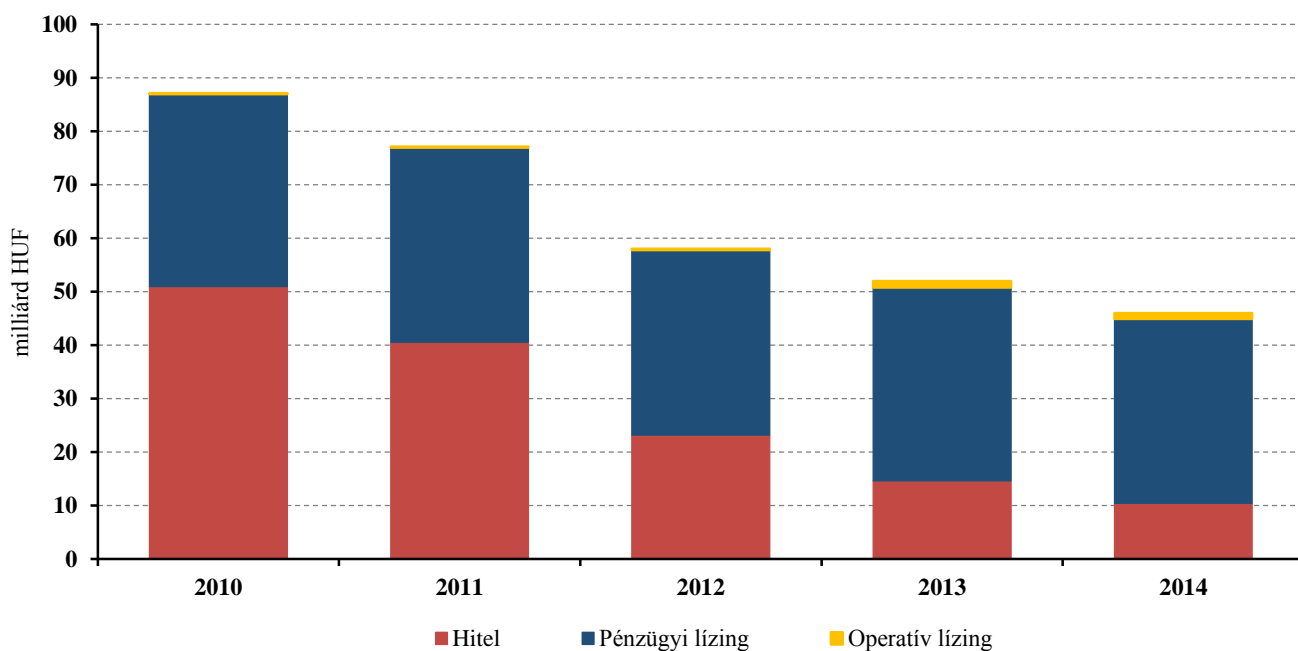
A új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlévősége – az előző negyedévhez képest 44,5 százalékkal, 75,7 milliárd forintra bővült, ennek köszönhetően éves szinten 22,5 százalékkal nőtt az állomány értéke. Az öt évvel ezelőtt tapasztalt jelentős csökkenést a korábban kihelyezett nagy volumenű állományok visszafizetése

okoza. Ez a folyamat az elmúlt két évben megfordult, ezáltal a tőkekintlévőség megközelítette a 2011. évi értéket.

Az év elején elindult folyamatnak megfelelően tovább nőtt az új mezőgazdasági gépek lízingállományának részesedése, arányuk az év végén 88,9 százalék volt a teljes állományon belül.

A korábbi időszakokra – éves szinten – jellemző trend 2014 végén is folytatódott a hitelek terén, mivel állományuk értéke 10,4 milliárd forintra csökkent, ami 28,7 százalékkal volt alacsonyabb az előző évi értéknél. A pénzügyi és operatív lízing összege szintén kevesebb lett, a 35,5 milliárd forintos állományi érték 4,9 százalékkal mérséklődött az előző évi értékhez képest (20. ábra).

20. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek⁵ alakulása



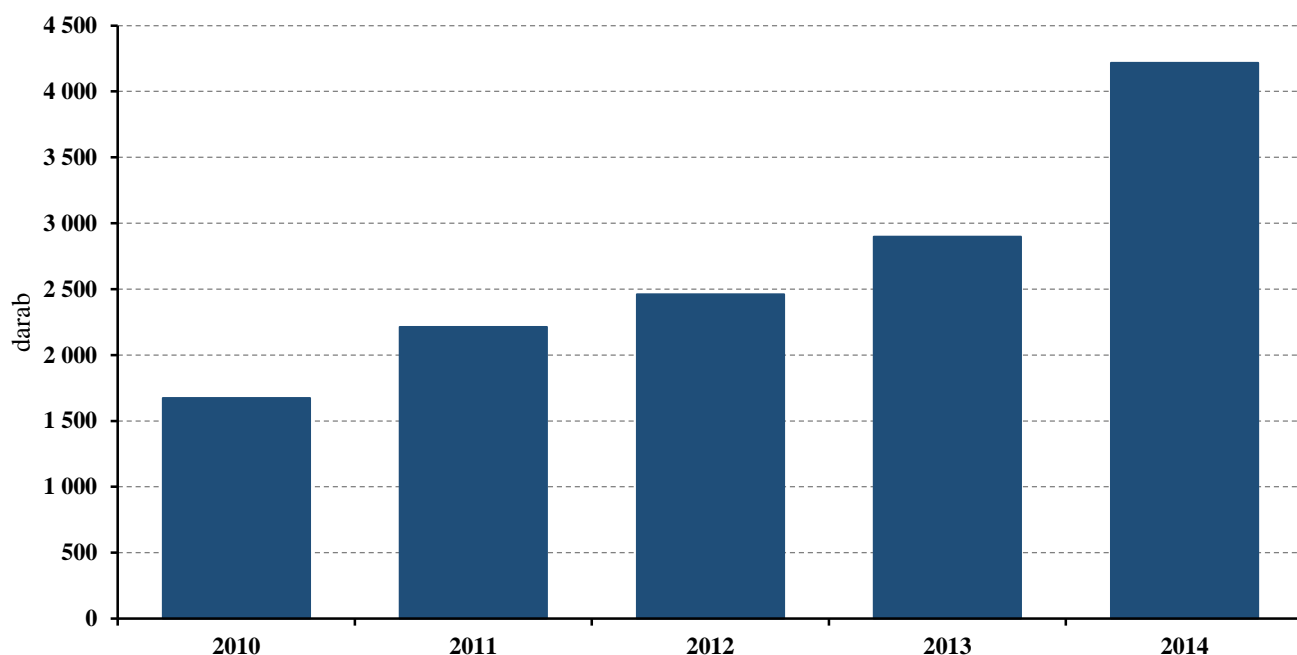
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének dinamikus bővülése 2014-ben is folytatódott. Az év vé-

gég 4216 szerződést kötöttek új és használt mezőgazdasági gépekre, ami 45,5 százalékkal haladta meg az előző évi értéket (21. ábra).

⁵ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

21. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása



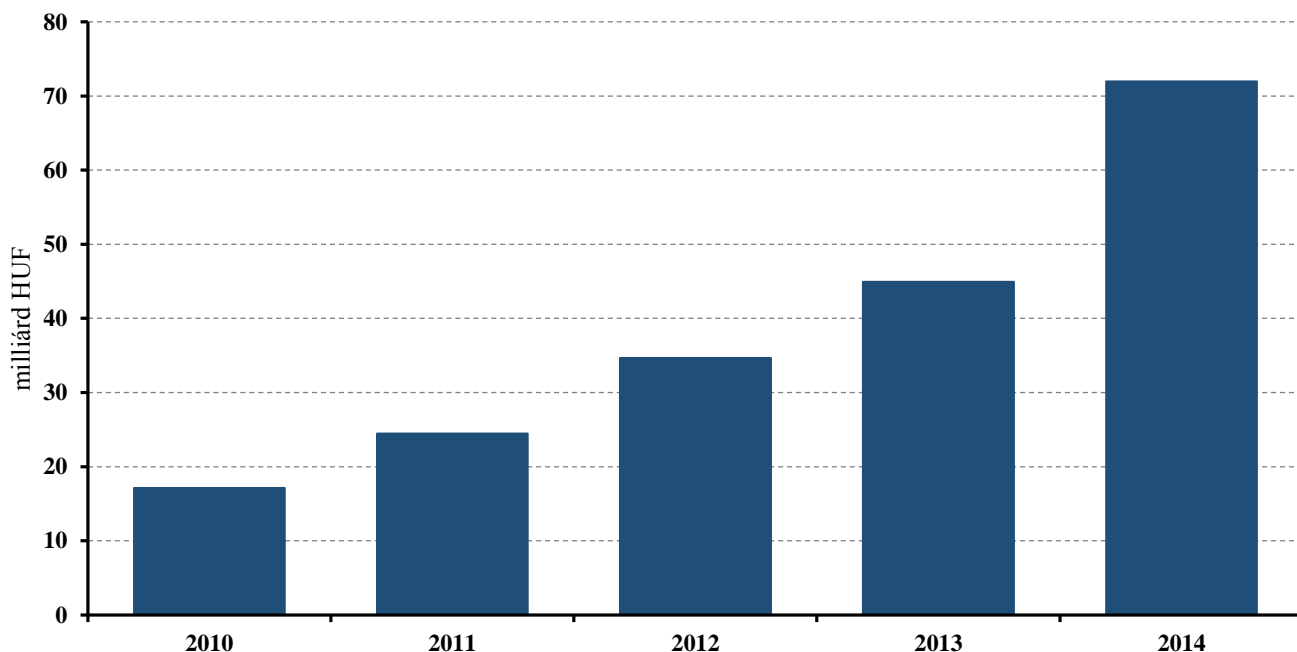
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingcégek által finanszírozott összeg⁶ tovább bővült 2014-ben is, a kihelyezett 72,0 milliárd forint 60,1 százalékkal haladta meg az előző évi értéket. A kedvező változásban az új mezőgazdasági gépek lízingje volt a döntő, állományuk értéke 64,3 milliárd forintra nőtt, ami 83,8 százalékkal haladta meg az előző évi értéket

(22. ábra).

Az NHP keretében a 2014-ben beruházások finanszírozására kihelyezett 102,9 milliárd forint 46,1 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette. A kihelyezett 47,4 milliárd forint 58,9 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értéket.

22. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása



Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

⁶ A vonatkozó időszakban a finanszírozó és ügyfél közötti szerződésben kikötött, folyósított, az ügyfél által elismert tőkerész forintban kifejezett értéke.

Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége

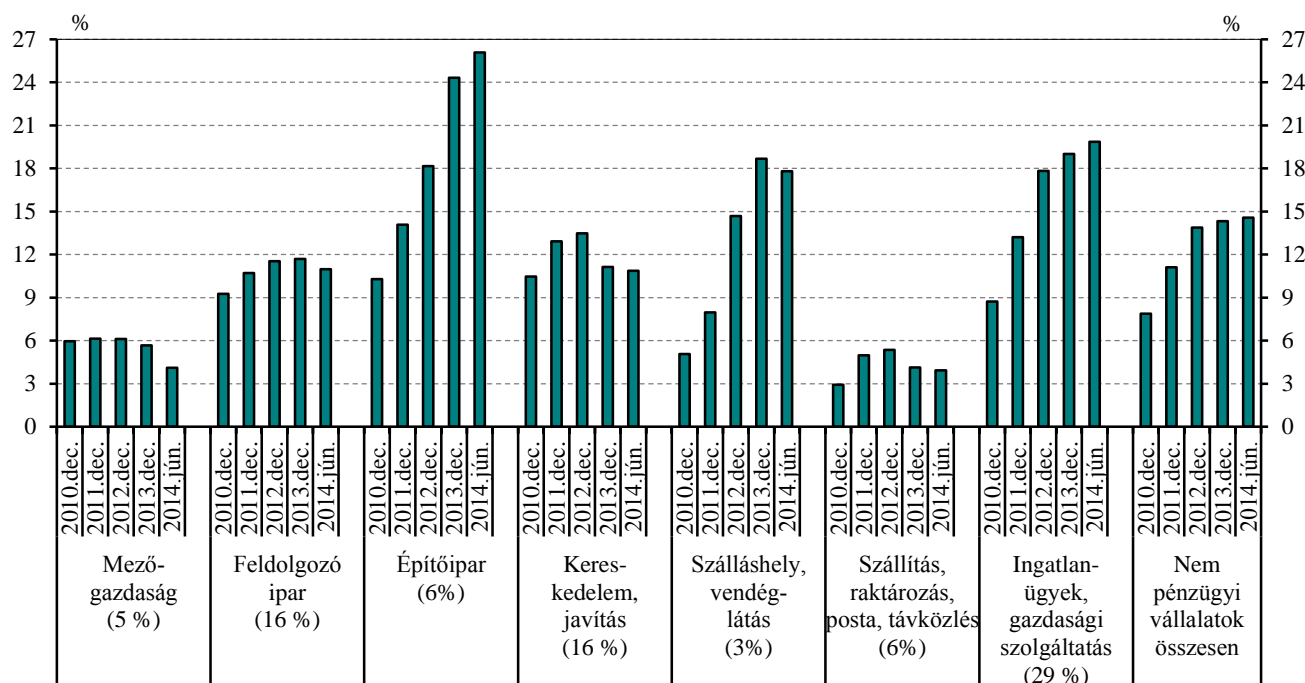
A hitelállomány fedezettsége egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

A mezőgazdasági vállalkozások hitelállományát jellemző mutató 2013 második félévében megkezdődött csökkenése folytatódott 2014-ben is, értéke az év első félévének végére 4,1 százalékra mérséklődött. Ez a mérték az előző félév fedezettségi mutatójához képest 0,4

százalékpontos javulást jelent.

A mezőgazdaság a szállítás, raktározás, posta, távközlés ágazat mellett az egyik legmegbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik. A kedvező irány egyik forrása az NHP, amelynek keretében a vállalkozások nagy része kiváltotta korábbi kedvezőtlen hitelkonstrukcióját. Továbbá ehhez nagymértékben hozzájárult a növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások pénzügy helyzete, mivel számukra a támogatási rendszer egy stabil, tervezhető finanszírozási háttérrel biztosít (23. ábra).

23. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként



Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2014. november

Megjegyzés: Az ábrán zárójelben az egyes ágazati megnevezések alatt a vállalati portfólión belüli, időszak végi súlyt tüntettük fel.

Kiegészítő táblák

19. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (állományok értéke 2014. XII. 31.)**

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	Befogadott kérelmek	Jóváhagyott kérelmek	Befogadott kérelmek	Jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,06	0,04
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,62	3,07	1,04	0,75
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,81	0,60
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	–	0,84	0,79
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	7,16	6,59
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,61	11,53	1,60	0,79
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,02	16,79	0,49	0,27
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,89	–	–
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	7,85	5,93
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,30	2,68	29,71	21,51
Összesen	56,45	48,16	49,56	37,27

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

20. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítési kategória	Biztosítékokkal való fedezettség		
	Magas	Általános	Alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

1. számú melléklet

Az MFB Zrt. által és az FM támogatásával korábban kiírt programok rövid bemutatása:

- **Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram**, ami kedvezményes kamatozású forgóeszközhitelt biztosított az elemi és katasztrófakárt szenvedett, mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozások számára.
- **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram**, ami az élelmiszer-ipari ágazat versenyképességének javítása érdekében kedvezményes forgóeszköz-finanszírozást nyújtott.
- **Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram**, ami éven túli beruházási hitelt biztosított a mezőgazdasági vállalkozások számára, illetve a Darányi Ignác Terv pályázataihoz is kiegészítő forrást nyújtott.
- **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram**, ami elsősorban állattenyésztéssel foglalkozó mezőgazdasági vállalkozások versenyképességét segítette.
- **MFB Fagykár 2011 Forgóeszköz Hitelprogram**, ami a 2011-ben fagykárt szenvedett, mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozások részére forgóeszközhitelt biztosított.
- **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram**, ami az élelmiszer-ipari vállalkozásokat segítette versenyképességük javítása érdekében.
- **Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram**, aminek keretében kedvezményes kamatozású forgóeszközhitelhez juthattak a mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozások.
- **Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram**, ami kedvezményes kamatozású forgóeszközhitelt nyújtott a zöldség-gyümölcs termelő szervezetek részére.
- **MFB Kisvállalkozói Hitel**, ami a mikro- és kisvállalkozások részére beruházási és fejlesztési célú hosszú lejáratú, kedvezményes forráslehetőséget biztosított.
- **MFB Vállalkozásfinanszírozási Program**, ami a magyar gazdaság versenyképességének fejlődését szolgáló, infrastruktúra- és technológiafejlesztést előidéző fejlesztéseket segítette (Forrás: www.mfb.hu).

